تاریخ ورود به مجلس ۷۲/۱/۱۰

تاریخ ثبت ۸/۹/۱۵

بگو

اثر آنکه فنا گشت شود مظهر این است

بی کشف و یقین بمعرفت نتوان رست

رفت او ز میان همین خدا ماند خدا

نامه جاه نقصان او نه اگر
با تو مکتوب لطف کو بنوشته باز از ظفر

نه باور میان عهد وفا بود
بقا کردی و بد عهدی نمودی
بیکباره ازین جهان دل در تو بستم
ز الطف گرم کردی جز ز دودی
هوس ... صبح است بار ...
... معقول ... کی کنی ... بودی
کی ... انکار ... نگاه کند
... صورت یوسف ...

سلام الله ما فاح النسیم　　علی من عنده روحی مقیم
ففی میثاقه ودی صحیح　　ومن اشواقه جسمی سقیم

بعد ترتیب الثناء الموضح المرشح بترشیح الاجابه٭ وغب تذهیب الدعاء
المفرح الموشح بتوشیح الاستطابه٭ قوافل اشواق جکرسوز٭ ورواحل
اشتیاق دلفروز بیت　　بدست برید سعید شمال
و بیک سدید خجسته فضال نثر که راز دار خبابر ارباب کمال٭
و سرایر دان خداوندان مجد و اقبال٭ وجود حال در ایصال
وارسال قلند قدم اسکره٭ هر وض ذره غبار پایمال٭ و داعی مخلص
ومحال اولدرکه٭ حالا اکر بو شغیوح لی ریانک سبب سفر خطر
باعث تازه سفر قلد غدان ذره وشته
...لسنجار بیورلور بیت
...اولور بو دکلو جمال
...ذره٭ وار دها
...خفا قلمی دیکر

دلجی اغباره یار٭ و یاره اغیار٭ نیزه مثال کسر٭ وخجر
صفت برعلوانش٭ عتابی حددن و عتابی عددن کچوب٭
~~هرچند دراشکی بولنه نثار٭ وروی زردی پاینه غبار ابتدم~~
بیت ~~پیش کسی رو که خریدار تست　　نه بدان کس که هوادار تست~~
دیلجه خشم ابدردی٭ نه یاردن مهر و محبت٭ ونه یاراندن
ترحم و شفقت٭ اکا بردن عتاب و غضب٭ واصاغردن رنج
وتعب٭ هر لئیم الیم توفیر توقیر بله خرم خرم ده٭ فقیر
وکند وزه محرم و همدم٭ ورجوبله غم غم دلمده مدغم اولوب٭
کر از سلطان عطا جستم خطا بود٭ بیت　ور از جانان وفا جستم خطا کرد
اغیار ان همنشین٭ ومحبان صدف آیین٭ فاخرج انی لک
من الناصحین٭ طربقیله رهنما اولوب٭ دل محزون ومحزوندن سفر
خاطره سی خطور ایدوب بیت　　ما ازموده ایم درین شهر بخت خویش
باید برون کشید ازین ورطه رخت　　ناچار اول دیار٭ ازعمت
یار٭ ورخش همته سوار اولوب٭ سنت واز٭ وسنت کردار
بروجهی کچوب٭ الطیر یطیر بجناحیه والمرء یطیر بهمته قولنجه .فقیره

قبرسی اکر بتیم کفار انین مداردن اکثر خلقک منفوری
واول سفوک بو اسن جکین طایفه نک مقهوری در بر مضمون
عجیب نون عسی ان تکرهوا شیئا وهو خیر لکم وعسی ان
تحبوا شیئا وهو شر لکم روانه اولوب وطولی خبر ایله
مستر اولدقده حضرت سنان پاشای باعدل وداد وجود
معتادی استان سنده بنا قوسنده علی رغم الحساد دل اباری
بیمار بیشمار ایله بنا د ودل رخنه لرن کوکللو کدکلر ایله یاپوب
معمور وآباد ایلدی مصرع بنای دولتش پاینده باد
اول قوم خاسرین وطایفه خاینه بدآیین قودیاغی ولبث
فیهانی عمرک سنین دیو بوکینه کهینه یه ابنا وابنا اتمکدن قالی
دکللر در الحمد لله تعالی که حضرت موسی عزت منکم لما خفتکم
فوهب لی ربی حکما اول کدورتدن صفا واول علتدن شفا
واول جفادن وفا حاصل ومتحصل اولدی الحمد لله الذی هدانا لهذا
ودخی اول شاهنشاه تبرا عتابه اعلام واشراب ایدکسن که
هرچند تضرع وتذلل وتوقع وتنزل ایدوب بیت

دل شیشه ایست چون شکستی کی شود درست — نه مهرگیا کلست که سازی وبشکنی
دیو خاک زلوع ایدردم ابنه دله سنک جفا ایله انکسار
ورردی قتیده جام جمک قدر صحبتی خذفدن کمتر ودشیشه قدر
شب چراغدن چمردی کلی کلدن زیبا وزاغی بلبل دل اعلا
وحالی ختاندن انی اکلردی بیت سالها جام جم بدست تو بود
چون تو نشناختی کسی چه کند نثر وکاه کاه بعض کلمات که ظاهرا
عتاب آمیزها وباطنا میل ومحبت انکیز در بیت
اکرچه خشم ایدب ظاهرده دلبر — کرکمز در ولی کوکلندن آستر
نحو اسن مستور رموزات ومهر وقدری محجر نکات اخبار واشعار
ایدرمن بعد اول خیال محالدن نه حاصل وخاطردن خطور
ایدن امید باطل در اوکیکی یورتدن کاروان کوچدی
واول یوادن قوش اوچدی هزار شکر که کلستان چمنی
خارزار وهر تار زلفی عشق قتا تار اولمشدر کلزار عذاری
اغزی کیرمش بستانه وهو کرم بازار رخساری نقاجی تاتار
ارمغی شهرستانه دونمشدر بیت اکرچه خال مسکینت بلای جان غم

زخط شد فتنه پیدا که او فود درمیان کم شد غم مدام انعامی عام
کالانعام وصبح وشام اکرامی اکرامه صرف وصرفی
اولنور دی وهر حیوانه چشمه حیواندن ما اجرا ایدردی
فراق کافتد از دوران ضرورت به ازوصلی بدین تلخی وشوری
واکر بو جانبده اولان کیفیت حال وبو طرفده کیفیت ماضی
البا لمزدن استطلاع اولنورسه الحمد لله الملک العلام
صبح وشام باده گلرنگ وماه رویان فرنگیله دورز
عیش جوانان خرم ودمز هوای حیات بخش بهاران
کبی خوش دمدر خصوصا بت زرکر که اکلمدست طرح دلبری
دم دم میکند از ناز جنک زرکری با من وقبل فی شان حسنه
~~الکریم کاشن ما هذا بشرا ان هذا الا ملک کریم~~ سیمین عذ
زرین کمر سیمین و سمن بر اغنی زرکر زاده پری پیکر
که سر کوینده جهی واشک عشاقدن یا جمال اولان
سیم وزرد سز بت فبذلک فلیفرحوا الکنده ساجل
ولا اقول لکم انی ملک تلطعنله عشقه ملتفت ومنزل

مدام

٤

بو ضع درافکن آیار وکره — مصرع فارسی
فاستخف قومه فاطاعوه — قرآن میکوید
من حفر بیرا لاخیه وقع فیه — مثل تازی
هر که برای مردمان چاه کند خود افتد — مثل فارسی
شعر تازی — فضل الله ان البغی یصرع اهله
وان علی الباغی یدور الدوایر — ومن یحفر بیرا البغی یصرع اهله
سیصرع یوما بالذی هو حافر — شعر پارسی
بدخواه مرا زمانه بدخواه بس است — کور از زمانه عمر کوتاه بس است
او چاه کند که من دران چاه افتم — ان چاه کننده را همان چاه بس است
ولا یحیق المکر السیء الا باهله — قرآن میکوید
من مشی اثر الغراب سیرجع الی الخراب — مثل تازی
هر که پس غراب رود در خراب افتد — مثل فارسی
شعر تازی — ومن کان الغراب له دلیلا
فناووس المجوس له مصیرا — شعر پارسی
هر کرا رهبرش غراب بود — بیکمان منزلش خراب بود

قرآن میگوید وجعلناهم ائمة یدعون الی النار

مثل فارسی گاو قدر لوزینه چه داند

مثل تازی لا یعرف الاعمی قدر الاحسان

شعر تازی سواءٌ عند اعمی فی هواه

ظلامُ اللیل او ضوءُ النهار **شعر پارسی**

دِغی که خبر ندارد از آب زلال منقار در آب شور دارد همه سال

قرآن میگوید انبالباطل یؤمنون وبنعمة یکفرون

مثل تازی اذا اشتد البلاء فانتظر الفرج

مثل فارسی رنج سخت کلید در راحتست

شعر تازی الا ربما ضاق الفضاء باهله

وامکن من بین الاسنة مخرجُ **شعر فارسی**

نومید مشو مگو که امید نماند کس در غم روزگار جاوید نماند

قرآن میگوید سیجعل الله بعد عسرٍ یسرًا

مثل تازی عز الادب خیر من شرف النسب

مثل فارسی مردمی به از مردم زادگی و نسب

کن

کن انما شئت واکتسب ادبا یغنیک تحصیله من النسب

فلیس یغنی النسیب نسبة بلا لسان فصیح ولا ادب

شعر پارسی پارسا باش و نسبت از خود گیر

پارسا زاده کی هنر نبود

قرآن میگوید والذین اوتوا العلم درجات

مثل تازی لکل عمل رجال

مثل پارسی هر مردی را کاریست و هر کار را مردیست

شعر تازی وهل تتکافی الناس کل خصالهم

وما تتکافی الا ید الا الاصابع **شعر پارسی**

خوب و بد هست در جهان باری کار هر مرد و مرد هر کاری

قرآن میگوید ولکل جعلنا منکم شرعةً ومنهاجا

مثل فارسی کوز نداری چبله چرا خوری

امیر المومنین علی رضی الله عنه فرماید

حسن قولک لا قبل نعم وقبیح القول لا بعد نعم

ان لا بعد نعم فاحشة فبلا فابدا اذا خفت الندم

ای سزای وفا و نیکویی سخنی بشنو از سخن جویی
تا مگر انچه می نخواهی کرد با کسی انچه تو همی نکویی
قران میگوید لم تقولون ما لا تفعلون
مثل فارسی برخوان نانهاده ما افرین نباید کرد
الناس اکیس من ان یمدحوا رجلا حتی یروا عنده اثار احسان
شعر فارسی
هرگز بخیل و ساقطی و دونی کس در جهان ازین نباید برسر
یا بخششی بباید چون حاتم یا کوششی بباید چو حیدر
شعر فارسی
کاهی در چشم من همی بیند کوه در چشم خود نمی بیند
شعر تازی
وانی اری فی عینک الجذع معرضا وتعجب ان ابصرت فی عینی القذا
شعر تازی لا تنه عن خلق وتاتی مثله
شعر تازی عار علیک اذا فعلت عظیم
چو عیب کسان جست خواهی همی نخستین در عیب خود باز کن

کسی را

کسی را برادری چو فرمان دهی نخستین زمال خود اغاز کن
قران میگوید اتامرون الناس بالبر وتنسون انفسکم
مثل تازی مصایب قوم عند قوم مناصب
مثل فارسی کار رونی از ده شد کار کرو بی سره شد
شعر تازی چه خوش فرمود فردوسی بطوسی
که مرگ خر بود سگ را عروسی
قران میگوید وان تصبهم سیئة یفرحوا بها
مثل فارسی اسب را بجل منگر و مرد را بجامه
شعر تازی تری الرجل النحیف فتزدریه
شعر فارسی وفی اثوابه اسد هزبر
در مرد غلط مشو چو بینی تنها پشت سپهی گران سواری دارد
قران میگوید لا یسخر قوم من قوم عسی ان یکونوا خیرا منهم
مثل فارسی پیوسته سبو از اب درست نیاید
ما کل ما یتمنی المرء یدرکه تجری الریاح بما لا تشتهی السفن
نه هرچه مراد جان و دل خواهد بود ان کار بسته همچنان خواهد بود

قرآن میگوید ام للانسان ما تمنی

مثل فارسی بسیار امیدهاست در نومیدی

اذا تضایق امرا فانتظر فرجا فاضیق الامر ادناه الی الفرج

مثل فارسی مرد دانا که چون ببندد کار

دل بپای خود زره نبرد نا امیدی دران امید قویست

صعب تر کار سهل تر گذرد وهو الذی ینزل الغیث من بعد ما قنطوا

مثل تازی کل البقل ولا تسالن عن المبقلة

مثل فارسی تو تره خور و مپرس از بوستان

از باغ چو مقصود تو این انگورست انگور بخور مپرس کین باغ کراست

قرآن میگوید لا تسئلوا عن اشیاء ان تبد لکم تسؤکم

مثل فارسی نادیده بهم زنی فراهم فرجست

و بین ترقی جوزه وانحدارها نکال ابیر والجبار کسیر

شعر تازی

تا طرف دو دیده را بهم بر ساید صد بند بلا دست قضا بگشاید

اکنون باری عنان بیهوده بگیر از پرده غیب تا چه بیرون آید

این حدیثست که از خود می تراشد مثل فارسی

ان هذا الا اختلاق قرآن میگوید

می نماید که خلاف می گوید مثل فارسی

انما انت مفتر قرآن میگوید

این بهتانیست بزرگ مثل فارسی

هذا بهتان عظیم قرآن میگوید

درین سخنی نمی دانند مثل فارسی

ما لهم به من علم قرآن میگوید

الفصل السادس فی تهجین النفاق

بزبان نیکو گویند و بدل بد اندیشند مثل فارسی

یرضونکم بافواههم وتابی قلوبهم قرآن میگوید

فی الشماتة علی من یجازی بفعله الفصل السابع فی الشماتة علی من یجازی بفعله

کردار بد بد و رسد مثل فارسی

احاطت به خطیئته قرآن میگوید

سزای کردار خود چشید مثل فارسی

قرآن میگوید فذاقت وبال امرها

مثل فارسی کوشید آخر بدام فعل خود گرفتار آمد

قرآن میگوید فاصابهم سیئات ما کسبوا

مثل فارسی آخر خدای ایشانرا بگناه گرفت

قرآن میگوید فاخذهم الله بذنوبهم

الفصل الثامن فی تخویف الظالم فی تخویف الظالم وشر مصیره

مثل فارسی زود باشد بر ایشان رسد بد پاداش ایشان

قرآن میگوید سیصیبهم سیئات ما کسبوا

مثل فارسی زود باشد که ظالمان جزای خود ببینند

قرآن میگوید وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون

مثل فارسی خدای از ظلم ظالمان غافل نیست

قرآن میگوید ولا تحسبن الله غافلا عما یعمل الظالمون

مثل فارسی مهلت ایشان نزدیک رسید

قرآن میگوید قد اقترب اجلهم

مثل فارسی مهلتشان دادیم چون بگیریم سخت گیریم

و

قرآن میگوید واملی لهم ان کیدی متین

مثل فارسی روزی چند شان فرو گذاشتیم

قرآن میگوید وما نؤخره الا لاجل معدود

الفصل التاسع فی النهی عن البخل والحث علی الجود

مثل فارسی از بخل خویشتن را مکش

قرآن میگوید ولا تجعل یدک مغلولة الی عنقک

مثل فارسی نیکویی کن چنانکه با تو کرده اند

قرآن میگوید واحسن کما احسن الله الیک

مثل فارسی نیکویی کن که خدای نیکویان را دوست دارد

قرآن میگوید واحسنوا ان الله یحب المحسنین

مثل فارسی رنج نیکوکاران ضایع نیست

قرآن میگوید ان الله لا یضیع اجر المحسنین

الفصل العاشر فی النهی عن الاسراف

مثل فارسی اسراف مکن که مسرفان را خدا دشمن دارد

قرآن میگوید ولا تسرفوا ان الله لا یحب المسرفون

مثل پارسی بنا وجه خرج مکن
قرآن میگوید ولا تبذر تبذیرا
مثل پارسی چندان مبخش که خود را بی برگ بینی
قرآن میگوید ولا تبسطها کل البسط
مثل پارسی بخل مکن و اسراف مکن
قرآن میگوید والذین اذا انفقوا لم یسرفوا ولم یقتروا

الفصل الحادی عشر فی تسلیة قلب المحزون

مثل پارسی می دانم که دلت تنگ میشود
قرآن میگوید ولقد نعلم انک یضیق صدرک
مثل پارسی از مکر ایشان باک مدار
قرآن میگوید ولا تک فی ضیق مما یمکرون
مثل پارسی خدای تعالی یار متقیانست
قرآن میگوید ان الله مع الذین اتقوا
مثل پارسی ایشان مکر کردند ما نیز کردیم
قرآن میگوید ومکروا مکرا کبارا

الفصل

الفصل الثانی عشر فی نوادر المحاربات المتفرقه

مثل پارسی او جهانی بود
قرآن میگوید ان ابراهیم کان امة قانتا
مثل پارسی فلان در مخدوم خود عاصی شد
قرآن میگوید ففسق عن امر ربه
مثل پارسی من رزق تو نخورم
قرآن میگوید لن نؤمن لرقیک
مثل پارسی چیزی بیار تا نهاری کنیم
قرآن میگوید آتنا غداءنا
مثل پارسی در سفر رنج دیدم
قرآن میگوید لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا
مثل پارسی با من صبر نتوانی کرد
قرآن میگوید انک لن تستطیع معی صبرا
مثل پارسی مارا بفراموشی مگیر
قرآن میگوید لا تؤاخذنی بما نسیت

مثل فارسی این فراقیست میان من و تو
قرآن میگوید هذا فراق بینی وبینک
مثل فارسی دوستی مرشد ندآرم
قرآن میگوید فلن تجد له ولیا مرشدا
مثل فارسی رنج شما دوست دارند
قرآن میگوید ودوا ما عنتم
مثل فارسی کس را بیرون طاقت کار نفرماید
قرآن میگوید لا یکلف الله نفسا الا وسعها
مثل فارسی هرچه گویم باور نخواهی داشت
قرآن میگوید وما انت بمؤمن لنا
مثل فارسی فلان را بنکو دآر
قرآن میگوید اگر بی منشو آده
مثل فارسی این را بشکردی فلان کرد
قرآن میگوید وما رمیت اذ رمیت ولکن الله
مثل فارسی بیک کار فلان بکاری نیاید

وما امر فرعون برشید قرآن میگوید
ان شما نباشد دیگری باشد مثل فارسی
وان تتولوا یستبدل قوما غیرکم قرآن میگوید
با او چنان مگوی که با دیگران مثل فارسی
ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم قرآن میگوید
خویشتن ستایی مکن مثل فارسی
فلا تزکوا انفسکم قرآن میگوید
تا این قیامت خواهد بود مثل فارسی
هذا ما توعدون لیوم الحساب قرآن میگوید
این عظیم خبر است مثل فارسی
قل هو نبأ عظیم قرآن میگوید
از ایشان مترس و از من بترس مثل فارسی
فلا تخشوا الناس واخشون قرآن میگوید
من از خدای می‌ترسم مثل فارسی
انی اخاف الله رب العالمین قرآن میگوید

مثل فارسی امروز هرچه خورید شما را حلالست
قرآن میگوید الیوم احل لکم الطیبات
مثل تازی کان لبند بنرده
قرآن میگوید ولتعرفنهم لحن القول
مثل فارسی کار فلان قوی باشد
قرآن میگوید ان فرعون علا فی الارض
مثل فارسی دار و گیر بدست فلانست
قرآن میگوید الا له الخلق و الامر
مثل فارسی هرکه را خواهد بگیرد و هرکه را خواهد بگذارد
قرآن میگوید یغفر لمن یشاء و یعذب من یشاء
مثل تازی یار حق باش نه یار باطل
قرآن میگوید تعاونوا علی البر و التقوی
مثل فارسی هرچه خوری نیکو خور
قرآن میگوید فلینظر ایها ازکی طعاما
مثل فارسی چون طعام خوار بد بسیار کند

و لا تسرفوا انه لا یحب المسرفین

فاذا

شعر فارسی پیرزن بگور زینه نرسد گوید که مرا رسن باید
این آن مثل است که گربکی بی زور را دستش نرسد به گوید شور است
قرآن میگوید و اذ لم یهتدوا به فسیقولون هذا افک قدیم
مثل تازی من سعی رعی و من نام رای الاحلام
شعر تازی واستاینت گهی گشته و دیر نیه شن
مثل فارسی هرکه خسبد خواب بیند هرکه جنبد می چرد
مثل فارسی خود کرده را درمان نیست
مثل تازی یداک اوکتا و فوک نفخ
گله از روزگار بیهوده نیست هرچه بر ماست هم ز کرده ماست
بستمکار گشته ایم همه گر بما گر ستم کنند رواست
قرآن میگوید ذلک بما قدمت یداک
مثل فارسی هرچه در دیگ بود در کفچلیز آید
مثل تازی کل اناء یترشح بما فیه
از هیچ تکلف این سخن نیست کز کوزه همان برون تراید که در وست
قرآن میگوید قل کل یعمل علی شاکلته

ابیاتی که در زبانها مثل شده است

فردات کند خمار کهن شب مستی

قرآن میگوید فضحوا علی معلمهم ما دمین

مثل تازی نیکش نبود هر که ببد خرسند است

قرآن میگوید ومن یرد حرث الدنیا نؤته منها وما له فی الآخرة من نصیب

بماند هر شب خوان را نخوان که پالان گران را برد آب

شعر تازی ایحسب الانسان ان یترک سدا

شعر تازی هر که منت کسان نخورده بود

تکیه بر منت خویش کرده بود

قرآن میگوید ایحسب الانسان ان لن یقدر علیه احد

الفصل الثالث فی الامثال والحکایات اللائق بها

مثل تازی عاب غیره و نسی خلق نفسه

مثل تازی دیگ مرد یک را گوید کون تو سیاه

قرآن میگوید وضرب لنا مثلا و نسی خلقه

حکایت آورده اند که اسماعیل کنیزکی را پسر خوانده بود

بکتمر

بکتمر نام و قیته آبله اش بسر آمد و آن طراوت بشره
و لطافت چهره او در زیر نشان آبله ناپدید شد روزی در
پیش امیر اسماعیل ایستاده بود و امیر از روی تعجب
در نشان آبله روی وی نگاهی میکرد قاضی ابو
منصور آنجا حاضر بود آن کودک اشارت کرد و گفت
لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم ثم رددناه اسفل سافلین
قاضی ابو منصور بر یک پای بجسپید بکتمر تعین او در
خویش بشنود در فور جواب داد وضرب لنا مثلا و نسی خلقه
قاضی ابو منصور نیک خجل شد و میر اسماعیل نیک عجب
داشت از حصافت خاطر و جودت جواب بلا بی مرسوم
او بیفزود و بعد از آنش خلعتی گرانمایه داد و سبتی زیاده بخشید

سبق السیف العذل مثل تازی

چون قضا کار کرد ملامت سود ندارد مثل تازی

قضی الامر الذی فیه تستفتیان قرآن میگوید

چون رفت قضا و بودنیها همه بود بر جستن فریاد غمی آرد سود

الحکایة حبیبه بنت العنبس رح چنین آورده‌اند که دختری
بوده است در جملهٔ خوبترین زنان عهد خویش مدتی میان
او و میان جوانی معاشقتی می‌بود و طبایع هر دو بمواصلت
موافقت می‌نمود اما بنکاح طریق اجتماع میسر نمی‌شد آن
جوان روزی فرصتی یافت و حبیبه را در ربود و بخانه برد
و محکم در خانه را فرو گرفتند پدرش بتعریض بگفت تا
بر زبان خویشتن را نگاه دارد و بیک ساعت او را بخود
راه ندهد و از بیرون در این آیت بخواند ولا تطیعوا امر المسرفین
چون آواز پدر دختر بشنید از درون خانه جواب داد در
فور گفت که قضی الامر الذی فیه تستفتیان پدر بدانست در حال
بازگشت و در دو خانه را باز کردانید و عذر با خواست

مثل تازی: من یخطب الحسناء یعطی مهرها
مثل پارسی: کالای نیک بهای گران توان یافت
قرآن مجید: لن تنالوا البر حتی تنفقوا

الحکایة چنین آورده‌اند که روزی درویشی در

شهر

شهر در آمد فاقه کشیده و از زاد رسیده ناگاه چشمش
بر دکان بریان گری افتاد و بره بریان دید از بالای دکان
در آویخته آتش اشتهای طعام تنور معده اش گرم گردانید
آرزوی خود را مضمون این ابیات در رقعه با بریان گر گفت
گر بیابی تکلم با طلبی قدر بیا و در فور بریان گر چون آن رقعه را
بخواند بعد از آن بر ظهر رقعه بنوشت که لن تنالوا البر حتی
تنفقوا مما تحبون و باز در دست درویش داد چون
چشم درویش بر رقعه افتاد وجدی پدید آمد و نعره
بزد و گفت سبحان الله بریان گر گفت این چه بوده است
درویش گفت نعمت حق تعالی را بی بضاعت نمی‌دهند نعمت
بانسیه بی بضاعت چگونه خواهند داد الحکایة
چنین گویند که خالد ربیع حق تعالی گوید که وقتی اندر نزد مردم
یکی از دوستان نزدیک من آمد و گفت امروز
کنیزکی نخاس خانه آورده‌اند که بلطافت چهره و ملاحت
لهجه او هیچ در ادب زاده ندیده‌ام در هوس دیدار

او در خواستم و بمجلس خانه رفتیم کنیزک را دیدم در جای نشسته و نقابی بروی خود فرو گذاشته پیش او رفتیم و گفتم ای اعجوبه زمان آرنی انظر الیک سبک نقاب از روی برداشت در حال جواب داد که فانظر الی آثار رحمة الله دران گفتار و ملاحت دیدار و لطافت رخسار او متحیر بماندم گفتم که ای نادره زمان و ای اعجوبه دوران ترا چه نام است کنیزک جواب داد جنت گفتم الحمد لله الذی احلنا دار المقامة شکر آن خدای را که ما را بجنت رسانید نتبوأ من الجنة حیث نشاء هر کجا که خواهیم درو فرود آییم کنیزک گفت جهات لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون

مثل تازی — حیل بین العیر والنزوان

مثل فارسی — ماهی از آب جدا مانند

قرآن گوید — وحیل بینهم وبین ما یشتهون

الحکایة — چنین آورده‌اند اسحاق موصلی را و شیفته بجنی را در راه موصل قطاع افتاد و تیغی که دران

سفر

سفر حاصل کرده بودند جمله ببردند خبر ببغداد رسید هارون الرشید اصمعی را پرسید که خبر اسحاق و شیفته چه دانی اصمعی جواب داد که وحیل بینهم وبین ما یشتهون هارون الرشید را از آن استعارت خوش آمد بروی ثنا گفت و خلعتی گرانمایه بنزد فرمود

مثل تازی — لکل مقام مقال

مثل فارسی — هر سخنی را جایگاه است

قرآن گوید — لکل نبإ مستقر

الحکایة — گویند که وقتی که از حجاب خلیفه با سماع بدر مسجد ابن المجاهد بگذشت ابن المجاهد در نماز بود قومی را امامت میکرد چون مشغله سماع این جماعت بسمع مبارک ابن المجاهد رسید ازین آیت در حال ابتدا کرد لکل نبإ مستقر آن حاجب بدانست در حال توبه کرد

القسم الثانی فی المحاورات والالفاظ التی یجری بها ویشتمل علی اثنی عشر فصلاً

الفصل الاول فی ذکر نعم الله تعالی

مثل فارسی هر نعمتی که داری از حق داری

قرآن میگوید وما بکم من نعمة فمن الله

مثل فارسی فضل حق تعالی بر تو بسیار است

قرآن میگوید وکان فضل الله علیک عظیما

مثل فارسی اگر نعمتهای او را شمار کنی نتوانی

قرآن میگوید وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها

الفصل الثانی فی احاطة علم الله تعالی

مثل فارسی هیچ چیز از خدا پوشیده نیست

قرآن میگوید لا یخفی علی الله منهم شیء

مثل فارسی خیانت چشم و حیلهٔ دل بداند

قرآن میگوید یعلم خائنة الاعین

مثل فارسی ظاهر و باطن بر او پوشیده نیست

قرآن میگوید یعلم سرکم وجهرکم

مثل فارسی آنچه بگویند بشنوند و آنچه در دل دارد بداند

عسی ان تبغضوا وتحقق ولذا یحسبون انهم بکروها

هر دم ز وصال تو تمنای دگر جان میدهم و دل تو در جای دگر

الم یأن للذین آمنوا ان تخشع قلوبهم قالوا انؤمن لک واتبعک الارذلون

آخر

با من بموافقت دمی ننشینی ولا یاتون الصلوة الا وهم کسالی

جز آنکه خلاف من بود نگزینی فبدل الذین ظلموا قولا غیر الذی

دل رفت و دو دیده خون دل بنگر اشک وهن العظم منی واشتعل الرأس شیبا

جان ماند کنون چه مصلحت می‌بینی والامر الیک فانظری ماذا تأمرون

آخر

بدبختی و نیک سلطی می دارد ویحبون ان یحمدوا بما لم یفعلوا

هم بر ناشنده جای بدکردار وجزاء سیئة سیئة مثلها

از بهر کسی که چو من بگذاری اتستبدلون الذی هو ادنی بالذی هو خیر

آخر

گر با تو وفا کنم پسند آرد سود ور با تو جفا کنم بیاز آری زود

واذا انعمنا علی الانسان اعرض واذا مسه الشر کان یئوسا

عمری با نعیم و ناز بگذاشته   در روضه حسنت او درم داشته
فاما من ثقلت موازینه ابو الفتح بستی راست   در شعر تازی
اذا ما ضاق باب من امر   فان الله اوسع منه بابا
در بهای آن پارسی گفته اند
کان هر که اگر ضایعم رها کردی   که ضایعم بگذارد مسبب الاسباب
کان هر که اگر باز مانم از در تو   درین دگر بگشاید مفتح الابواب
فان تولوا فقل حسبی الله لا اله الا هو علیه توکلت و هو رب العرش العظیم
اذا لم تکن الا ما تخافه   فلا الدمع نافع و لا التسبیب قاطع
و در پارسی گفته اند
رنگ از دل مردمان نبرد ابدکس   روزیت نکاهد و نه بفزاید کس
با انکه خدای کرد بر نماید کس   وان در که خدای بست نکشاید کس
الایه و اذا اراد الله بقوم سوء فلا مرد له   تازی
نرقع دنیانا بتمزیق دیننا   فلا دیننا یبقی و لا ما نرقع
و در شعر پارسی گفته اند
نه در خور مسجدم نه در خورد کنشت   ایزد داند کل مرا از چه سرشت
چون

چون کافر درویشم و چون قحبه زشت   نه بیم خرابات و نه امید بهشت
و در پارسی گفته اند
اسراف مکن که حاجت آید   فردات بهر خسیس و هر خس
هم سخت مگیر نیز چندانکه   نان تو نه بیند از نیمه کس
و لا تجعل یدک مغلولة الی عنقک   تمام کتاب انست
فصل چون از کمالات آدمی ظاهرا و انچه از
منابر و افهام و فکرت و اوهام او در وجود آید و نتایج ان
هر یک ثمره المنفعت و نعمتی است نفیس که حق تعالی از کمال قدرت
و جلال عزت و بسی بندگان را کرامت کرده است و در قران
مجید بیان کرده است و لقد کرمنا بنی آدم واجب چنان کند که هیچ
ادمی ان تفکر و استخراج علوم باندازه فکرت خالی نماند و
حقوق شکر این نعمتها بدانچه تواند بگذارد تا بشناسد که
علم اولین و اخرین در ضمن قران مجید متضمن است هر که خواهد
که از اصحاب توهم و ارباب تفکر که از نظم و نثر
بر تمامی آن فرا تماید که هر یک خاص و عام و عالم و جاهل

[illegible]

مقبول افتد و بر صحت ان تالیف و تصنیف تمسک بدلایل

و ایات مصحف مجید کنند تا نزدیک هیچ عاقل

ادراک ان محجوب نماند و در سببی و

راستی ان پیدا آید چه الحجه در ان تالیق

اتفاق افتاده است و مؤلف در هر

این کتاب در هر فصل و باب

نطاق نطوم بیان

کرده است والله

اعلم

هر دم بند جهد گشتم با دبانی   بر کشتی امید در بن لجه جهن

تا زان بر صحی کرمت آورم و بی   تجری الریاح لیس بما تشتهی السفن

مثنوی

خوش اندم که با جسم جان و دل   شود متحد صورت آب و گل

بر نک بصیرت بر آید بصر   ز دیدار جانان شود بهره ور

چو باشد زبان طوطی شکر شکن

شود گوش هم حقه گوهر سخن

هر درس او خریطه کتاب او بر گرفته و بر اثر او می آمد

گفت که بعیان بدیدم انچه شنیده ام از حرکات لطیف

و سخنان شریف او حالتی در من پدید امد آواز دادم

که ای لطیف روح علیک عین الله بدیع در حال جواب

من داد و گفت لا تمدن عینیک من باز در جواب

لطیف او اعاده کردم و گفتم وصورکم فاحسن

صورکم خوبت آراست ای غلام ابرد چشم بدو خته

نیز بدیع بسیاستی تمام در من نگاه کرد و گفت وفی انفسکم

افلا تبصرون من از ذوات زبان و فصاحت بیان او

متعجب ماندم حکایت گویند که محمود وراق را

دو پسر بود خوردتر و دیگری بزرگ تر روزی هر دو

از مکتب پیش پدر آمدند محمود پسر بزرگ تر را پیش خواند

و جبه و دستار در وی پوشانید غیرتی در باطن پسر خوردتر

اثر کرد این ایه بر خواند انما اموالکم و اولادکم فتنة

مال تو و فرزند تو فتنه است محمود بخندید گفت الست و لکن

توبه فرزند منی زیرکی از فتنه تو باشی پسر گفت و ما یستوی
الاعمی والبصیر ولا الظلمات ولا النور ولا الظل ولا الحرور
محمود از سرعت جواب و قوت خاطر پسر متحیر بماند بسیار ثنا
میخواند و بفرمود تا جبه و دستاری به ازان در وی پوشانیدند
الفصل الخامس فی تعبیر الرؤیا الحکایة
یکی از خلفا که امیر المؤمنین علی و عمر را دشمن داشتی
شبی بخواب بدید که میان ایشان نشسته در حال معبر را
و تعبیر این خواب از وی سوال کرد معبر گفت این کس باید
که پیغمبر بود یا امام گفت حجت و دلیل گفت بدان دلیل که
خداوند تعالی میفرماید ان بورک من فی النار ومن حولها
آن خلیفه از دشمنی امیر المؤمنین توبه کرد الحکایة
شموئیل یهودی در ایام امیر المؤمنین عمر رضی الله عنه بخواب
دید که جمعی از ملایکه بروی صلوات میدهند تعبیر این خواب از معبر بپرسید
معبر گفت که زود باشد که تو در دین مصطفی صلعم درآیی بعد ازان
یکهفته بر نیامد که آن جهود مسلمان گشت معبر را پرسیدند که چون

دانستی

دانستی و حجت و دلیل گفتی که آن جهود مسلمان شود گفت بدان
دلیل که خدا فرموده است هو الذی یصلی علیکم وملائکته لیخرجکم
من الظلمات الی النور من الکفر الی الایمان الحکایة آورده اند
که مردی در خواب دید که ستوری با وی سخن میگوید در حال
بنزدیک ابن سیرین آمد از وی سوال کرد گفت توبه
کن که وفات تو نزدیک رسید گفت حجت و دلیل بگوی
گفت بدان دلیل که خدای عز و جل میفرماید واذا وقع علیهم القول
اخرجنا لهم دابة من الارض تکلمهم یعنی چون قیامت نزدیک شود
آمد و خلایق را وفات نزدیک بود ستوری بیرون آید
و با همه مردمان بزبان فصیح سخن گوید الحکایة یکی
بنزدیک ابن سیرین آمد و گفت در خواب چنان دیدم
بانگ نماز گفتمی ابن سیرین گفت تو حج کنی در حال
یکی دیگر همچنین سوال کرد گفت ترا بدزدی بگیرند تهمت گردانند
فراز آمدند و گفتند یک خواب را دو تعبیر چه آمد گفت تعبیر
مردم بحال مردم برود و آثار بدانید که آن یکی زنک متصلی کان

دانست تعبیر او را نجح کردن گفتیم چنانکه خداوند میگوید واذن
فی الناس بالحج واما دیگر سخن مفسدان دانسته تعبیر وی را
چنان کردم که حق فرماید فاذن مؤذن ایتها العیر انکم لسارقون
الحکایة آورده اند که در ایام بو حنیفه کوفی
رضی الله عنه یکی از خلفا ملک الموت را در خواب دید ازوی
پرسید که بقیة عمر من چند مانده است ملک الموت با پنج
انگشت اشارت کرد از هول آن اشارت از خواب بیدار
و تنگ دل شد زود بفرمود تا معبران را جمع کردند و تعبیر
این خواب از ایشان سوال کرد یکی میگفت پنج سال گفته است
دیگری میگفت که پنجاه ماه گفته است دیگری میگفت که پنجاه روز
گفته است و خلیفه را دل بدین تعبیرها قرار نمیگرفت
نیز دیگر ابو حنیفه کس فرستاد و از وی سوال کرد ابو حنیفه
گفت مراد ملک الموت ازین اشارت پنج انگشت نفی پنج علم
بوده است و نموده که خداوند عز و جل این پنج علم را بکسی
نداده است چنانکه حق تعالی میفرماید ان الله عنده علم الساعة

وینزل الغیث ویعلم ما فی الارحام وما تدری نفس ماذا تکسب
غدا وما تدری نفس بای ارض تموت ان الله علیم خبیر
این پنج علم است که خدای تعالی دست خاطر خلایق را
از ادراک آن قاصر گردانیده است و در تنزیل
عزیز خود اثبات کرده است خلیفه چون از ابو حنیفه
برهان این اثر بشنید شاد گشت و او را تشریف
فرمود چنانکه لایق او بود الفصل السادس
فی الاسئولة الامتحانیة التی وقع فی القرآن الحکایة
ابوبکر محمد روزی با شاگردان خویش تفسیر این آیه
میگفت و شاگردان متفکر بودند ولقد صرفنا للناس فی
هذا القرآن من کل مثل در همه عالم موجود نیست و نیز خبری
در وجود آید از واقعات غریب و حادثات عجیب الا آن
با معنی آن با صفت آن در قرآن عظیم مذکور است و یکی از
وکلای فخر الدوله وزیر آنجا حاضر بود و گفت بدین
و کاروان سرابها و گلیم ذکر این کاروان سرابها

در قرآن هست بر فور گفت که هست در سورة النور قوله تعالی
لیس علیکم جناح ان تدخلوا بیوتا غیر مسکونة فیها متاع لکم
جمله حافظان از سرعت جواب آن متعجب ماندند و یکی از
شاگردان او گفت که امروز کنیزکی خریدم و نیز مباغیر
رفته است و از آن می ترسم که زن بماند ذکر این واقعه در
قرآن هست گفت آری و بر فور این آیه برخواند و الذین یؤتون
ما اتوا و قلوبهم وجلة انهم الی ربهم راجعون همه حافظان از آن سرعت جواب
و لطف استخراج او متحیر ماندند و هم ابوبکر مجاهد را رحمة الله علیه
پرسیدند که در قرآن سیزده آیت کجا ست که در آن همه واو
نیست جواب داد که بایدی سفرة کرام بررة الی قوله تعالی
ثم شققنا الارض شقا هم از وی پرسیدند که در قرآن ده
حرف مرتب گسسته کجا ست جواب داد و گفت وادراودکان
هم از وی پرسیدند که در قرآن ده حرف پیوسته کجا ست که
در وی هیچ الف نیست ابوبکر مجاهد گفت که لیستخلفنهم
و هم از وی سوال کردند که چهار آیت کجا ست که در وی هیچ

الف نیست جواب داد که فقتل کیف قدر ثم قتل کیف قدر ثم
نظر ثم عبس و بسر و هم از وی پرسیدند که کدام آیت در
قرآن که در وی هست یک حرف بی نقطست ابوبکر مجاهد
جواب داد که والهکم اله واحد لا اله الا هو این
همه در یک مجلس جواب داد بر بدیهه الحکایة
آورده اند که علی بن عیسی میگوید که از ابوبکر مجاهد در خواستم
که بخانه من آید اجابت کرد و چون گشت شبلی در
آمد گفتم در این گفت ما سکتة الساعة مبهن نشستن
خاموش کرده ام و عادت شبلی چنان بودی که هر جا
که در پوشیدی بوقتی از و فرقه کردی و چون شبلی در آمد
ابن المجاهد گفت یا ابابکر این فی العلم اف دیا تنتفع
کجا ست در علم بر زبان آورد و چیزی که از و منفعت گیرند
شبلی گفت حق جل و علی میفرماید فطفق مسحا
بالسوق والاعناق اسب را که پی کردن آلت غزواست
ابن المجاهد خاموش شد گفتم یا ابابکر تو میخواستی که او را

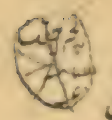
خاموش کنی او را سخت خاموش کردستی آورده اند که
در مجلس شبلی ابن المجاهد گفت امروز از علمای وقت
در علم قرآن ممتاز و مستثنی است تو بگو کجاست در دنیا
که دوست مر دوست را عذاب کند ابن المجاهد هر چند اندیشید
آیتی موافق این معنی ندید گفت از حاضران گفت یا ابا بکر
تو بگو شبلی گفت بدعوی گفت بدهم شبلی گفت بسم الله الرحمن الرحیم
وقالت الیهود والنصاری نحن ابناء الله واحباؤه قل فلم یعذبکم
بذنوبکم ابن المجاهد گفت کانی ما سمعت هذه الآیة گویی
این آیه را هرگز نشنیده ام الحکایة حسن بصری رحمه الله علیه
پرسیدند که فردا اطفال مشرکان کجا باشند گفت در بهشت
گفتند بچه دلیل گفت خدای عز و جل میفرماید لا یصلیها الا الاشقی
الذی کذب و تولی در آتش نرسند مگر کسی که ایشان دروغ
کرده باشند و از حق بازگشته و اطفال مشرکان این هر دو را
نکرده اند لاجرم بهشتی باشند حکایت ابو عبید را
پرسیدند که مردی ثلث مال خود با آل فلان وصیت کند فلان و اهل

باشند

باشند گفت سبحان الله الا نشنیده که خداوند تبارک و تعالی
میفرماید ادخلوا آل فرعون اشد العذاب نه فرعون با ایشان
باشد حکایت وقتی یهودی را در ایام مأمون بازرسی
مسلمان در ماه رمضان نماز خفته بگرفتند یهودی مسلمان شده
فقهای اسلام گفتند الاسلام یجب ما قبله اسلام جمله گناهان را
محو کند کشتن نیز از وی برخیزد مأمون بعلی بن موسی الرضا
رضوان الله علیه کس فرستاد که یا ابن رسول الله درین واقعه
تو چه گویی گفت بزنید تا او را بکشند که ایمان بأس بوده
از ترس آن کلمه گفت و این آیت حجت آورد فلم یک
ینفعهم ایمانهم لما رأوا بأسنا مأمون بفرمود تا او را بکشتند
الفصل التاسع فی الحکایات البدیعة والحکایة
آورده اند که حسن بن وهب بمتوکل رقعه نوشت و وکالت
دار الخلافه که در نواحی بغداد بود التماس کرد متوکل اجابت
نکرده و یکی را از ترسایان بتکلیف آن شغل نصب کرده
حسن بن وهب رقعه دیگر نوشت و در آن رقعه بنهاد

که قال الله تعالی لا یتخذ المؤمنون الکافرون اولیاء من دون المؤمنین
چون رفعه بمتوکل دادند در وقت ترسا را معزول کرد و
شغل را بدو تسلیم کرد آینده الحکایة یکی را از خلفا وزیری بود
نام وی کثیر وقتی خلیفه بروی متغیر شد بفرمود تا او را
حبس کردند و مطالبت اموال میکردند روزی از زندان
رفعه فرستاد و در وی یاد کرد که عبدک کثیر والله
تعالی یقول و یعفو عن کثیر چون قصه بنزدیک خلیفه
رسید بر ظهر رفعه بنوشت که قال الله تعالی لا خیر فی کثیر
الحکایة بو عبد الله ثوابه قاضی بو محمد را رقعه
فرستاد و او را بدعوت خود خواند و قاضی بو محمد را
آن زمان درد چشم بود بر پشت رفعه بنوشت که
دعاگوی در رنج رمد مانده است و لقاؤه فرج و لکن لیس علی
الاعمی حرج بو عبد الله رسید قال عذرت احسن من اجابة
کنت لطافت اعتذار و بعد از سرعت امتثال اوست
حکایت سیف الدوله جمعی زرقا را بمحل حله فرستاد

بعد

بعد از مدتی اهل حله برو خروج کردند چنانکه او را خوف هلاکت
بود در گوشه خانه مختفی و متواری ماند بسیف الدوله قصه
نبشت که ابدی الله الامر ان القوم استضعفونی و کادوا یقتلوننی
فلا تشمت بی الاعداء بغره بدانست که این قوم بهراز
او من بتافتند و با تلاف مال واقف و حال مرتسم شدند
الله الله مر الکلام دشمنان مدار و در میان این قوم مکافات
مگذار چون قصه بسیف الدوله رسید جواب نوشت
سنفدرجهم من حیث لا یعلمون الحکایة
یکی از اداخر آخر دست یکی از ملوک نامه نوشت و در آن نامه
اثر عصیان فرا نمود ملک جواب نوشت که بسم الله
الرحمن الرحیم خدمت تو رسید و مضمون آن معلوم شد
و الجواب کما قال الله تعالی ارجع الیهم فلنأتینهم بجنود لا
قبل لهم بها و لنخرجنهم منها اذلة و
هم صاغرون الفضل الثاین چون اسمعیل طال را
بوزارت نشاندند ابو العینا ترتیب خدمت و شکر آنکه مجدت

آورده اند که تهنیت نکاح می بست و در محافظت آداب
تعظیم؛ و در موجب توقیر تقصیر نمیکرد اتفاق را در آن
مدت آن عبرت و عاطفت وزیر بدو هیچ خیر نرسیده
بود؛ پس روزی او در آمد و گفت ابد الله الامیر؛ مرا
دختریست طفل دی روز زوجی قرار داد و گفت ای وزیر
کمر خدمت او تنگ در میان بسته و از جهت خدمت
طمع از مبرات دیگران نشسته؛ چون ترا بینند در روی
تو اعتزاری و استبشاری نماید گفتم تا پس گفت که
قالت یا ابت لم تعبد ما لا تعبد و لا یبصر و لا یغنی عنک
شیئا؛ وزیر چون این سخن بشنید ساعتی بر خود بشورید
و از خجالت بر پای خواست و گفت یا ابا العینا برین قدر
گفت بسند کن؛ و حاجتی که داری عرضه ده که چیزی
مطبوع و ملتمس او بود بخواست؛ در وقت اجابت
کرد و بفرمود تا تمام و کمال بوی رسانیدند الحکایه
آورده اند که موسی که بن عبد الملک الدابی را از

دوستان ابو العینا بحبس فرمود و مطالبهای
سخت کردند تا در تشدید مطالبت هلاک شد و مدتی
پنهان می داشتند؛ و مسکینه از زندان بگریخت روزی
یکی ابو العینا را پرسید که از آن دوست محبوس
چه خبر داری گفت فوکزه موسی فقضی علیه این
سخن به موسی بن الملک نقل کردند بفرمود تا ابو العینا را
حاضر آوردند و گفت یا ابا العینا زبان از سخن کوتاه
کن تا آسیبی نیابی گفت ترید ان تقتلنی کما قتلت نفسا بالامس پس
موسی ابو العینا را بلطف نمود و بنواخت الحکایه
ابن الحاجب هندی مسجدی از مساجد باب الطاق عمارت بداد و
با مداد امامت میکرد این آیت میخواند؛ قطعتم من
لینة او ترکتموها قائمة علی اصولها اینجا رسیده بود فرو ماند هر چند
تکرار میکرد یادش نمی آمد و کسی که این آیت بخواند
ره نمود یا علی یکی از جماعت بدان گفت بنویس آیت را
که فراموش کرده بود؛ یادش داد و پس یادش

براو وگفت البس فلکم رجل رشید فاذن انه الکاه نماز تمام
کرد الحکایة ابو العیناء را پرسیدند که پسران عبدالله
چه گونه اند گفت وما یستوی البحران هذا عذب فرات سائغ شرابه
وهذا ملح اجاج یعنی سلیمان فاضل تر و بکرم و صلاح موصوف
و بکر بفساد گفتند بچه سبب گفت افمن یمشی مکبا علی وجهه
اهدی امن یمشی سویا علی صراط مستقیم سلیمان پدر مرا پرسیدند
که در محمد کرم و عباس کرم و رحیم چه گویی گفت ایشان هر دو
محمود و مذموم اند واثمهما اکبر من نفعهما الحکایة علی بن حسن
وطیب با جوری در روز سرد نزدیک رئیس ابو
المحاسن جوینی در آمد و در پیش او کانون آتش نهاده بود
و غلامی بیخ میگردانید فقال السلام علیک ایها
الشیخ الراهب بورک من فی النار ومن حولها جمله حاضران را
حسن استعارت او خوش آمد و متعجب شدند حکایت
امیر المومنین الحسن بن علی رضوان الله علیهما عادت
داشتی که زن بسیار خواستی و زود بگذاشتی

کفتند

کفتند ای سلاله نبوت چرا چنین میکنی گفت زیرا که من
غنا دوست دارم پس نکاح میکنم که خدای عز وجل در مصحف
مجید میفرماید ان یکونوا فقراء یغنهم الله من فضله و طلاق میدهم که خدای
میگوید وان یتفرقا یغن الله کلا من سعته پس هر دو حالت غنا طلبم
الحکایة یوقنی که جعفر بن محمد الصادق رضی الله
عنه درگذشت مهشمی رزوی شماتت یکی را از شیعه
او گفت مات امامک یعنی جعفر بن محمد شیعی جواب داد
لکن امامک من المنظرین الی یوم الوقت المعلوم حکایة حماد عجی یکی
بود از مغلان اصفهانی روزی چند در خدمت مهلب
بعمل فارس شد بعد از مدت با تحمل تمام باصفهان باز آمد بلیغ
کاتب او در بازار بدید که با آن کوکبه می آمد این آیت
برخواند هل اتی علی الانسان حین من الدهر لم یکن شیئا مذکورا
حماد بر فور جواب داد کذلک کنتم من قبل فمن الله علیکم
الحکایة منصور شیرازی و ادیب ابوبکر خوارزمی
در صدر فخر الدوله در مسئله مناظره میکردند منصور

در دفع الزام کرد ادیب را گفت انما انت مفتر
ادیب جواب داد انما یفتری الکذب الذین لا یؤمنون بآیات
الله واولئک هم الکاذبون فخر الدوله را از آن سرعت جواب
وحدت خاطر او عجب آمد حکایت فقیه
ابو سعید صعلوکی روزی سرد نزدیک قاضی حرمین
درآمد و از دور بنشست و در پیش قاضی آتش می سوختند
قاضی گفت اینجا الفقیه ادن الی النار سوی آتش آی
ابو سعید خدمت کرد و گفت که القاضی اولی بها صلیا
یعنی قاضی با آتش اولیتر حکایت هشام بن عبد الملک را
کسی گفت فلان در حق تو چنین سخنی گفت هشام بفرمود
تا او را حاضر کردند چون پیش هشام درآمد زبان بحجت
بگشاد هشام گفت که ای مرد ترا هنوز سخن میرسد مرد گفت
قال الله تعالی یوم تأتی کل نفس تجادل عن نفسها فردا
هر تنی با خدای عز وجل زبان بجدل بگشاید که فلان کار چرا
کردیم چون با خدای عز وجل جدل میتوان کرد با تو سخن درنهند

عذر نمی توان گفت هشام گفت بلی و صفح عنه و از و
در گذشت حکایت بوقتی که بو مسلم مروزی
از خراسان بعراق می رفت یکی از وجوه لشکر او بباز
گشتن اجازت خواست که آن حاضران این آیت بخواند
انما یستأذنک الذین لا یؤمنون بالله کسانی که
از تو دستوری می خواهند بباز گشتن بخدای تعالی ایمان
ندارند و نه بتو اعتقاد و چون ابو مسلم این آیت بشنید تنگ
درخشم شد و قصد هلاک این دستوری خواهنده کرد
آن جوانمرد چون دید که بو مسلم متغیر شد گفت ایها الامیر
هذه الآیة منسوخة بقوله تعالی فاذا استأذنوک لبعض
شأنهم فأذن لمن شئت منهم چون بو مسلم این آیت که
بشنید تسکین غضبه و اذن له بالانصراف در حال خشم
او برفت و اجازت داد بباز گشتن حکایت
وصیف ترکی در عهد معتصم والی شام بود و نیک سایس
و قاهر و منتقم بود و بسی قلعه ها در نواحی شام

خراب کرده بود و فتح بدو افکندند که اهل فلان قلعه
از قلاع این حدود در گنوها چنین گشتند بالشکر ساخته
تاختن برد سحرگاهی بدان قلعه رسید بفرمود تا
باواز بلند این آیه بخواندند وکم من قریة اهلکناها فجاءها
بأسنا بیاتا او هم قائلون پاسبانی از بالای قلعه آواز داد که
وما کان ربک لیهلک القری بظلم واهلها مصلحون الحکایة
ابوالقسم صوفی ندیم عضد الدوله در زیر حجره غرفهٔ
عبد الملک محسن میکذشت آواز داد افامن اهل
القری ان یاتیهم بأسنا بیاتا وهم [نائمون] یعنی نمی ترسند این قوم که
عذاب خدای عز وجل در آید وایشان را خفته یابد عبد
الملک بدانست که آواز ابوالقسم صوفیست بر فور جواب
داد وما کان الله لیعذبهم وانت فیهم یعنی خدای تعالی
عذاب نکند قومی را که تو درمیان ایشان باشی الحکایة
یکی از همسایکان اصمعی در آمد و دو درم سیم وام خواست
اصمعی گفت شاید اما گروی باید مرد گفت ای سبحان الله

مدتی هست

مدتی است که در جوار قوم باشم و شب و روز
در زمین حاضر مع تحم ثنای نکبو آنچه با ایشانم مرا بود و درم سیم
استوار نمیداری و حق مجاورت من چنین میکذاری
اصمعی گفت ای جوانمرد ترا استوار میدارم اما سنت خلیل
نگاه میدارم حیث قال ولکن لیطمئن قلبی گفت
خداوندا باور میدارم اما میخواهم که دلم قرار گیرد
الحکایة گویند اول که صاحب ابوبکر خوارزمی را
از قوت فصاحت و قدرة عبارت در محاوره نظم و نثر
بدیهه وان و آنست زبان و بسطت بیان او در تشریح
علوم بشنید نیکش بپسندید از ابوبکر سوال کرد تا بکر
نزدیکت چند خواهی بود گفت تا دامت السموات والارض
صاحب بفرمود تا تخت جامهٔ بوی دادند الحکایة
آورده اند که هارون را سرای نو بنا کرده بودند آن
روز که در آن سرای بار داد ابوالهذیل در آمد از وی پرسید
که کیف تری دار را یعنی سرای را چه گونه می بینی قال کجنة

وفیها کوشی السموات والارض اعدت للمتقین بر تحفه گران روز اورده
بودند همه را بفرمود تا بدو دادند الحکایة در عهد
سلطان کریم ابراهیم چون مثلث رسالت بغزنین فرستادند
آن روزی که بغزنین درآمدند سلطان ابراهیم بدر کوشک نو
ایستاده بود و ندما و دولت و فضلا مملکت حاضر
کرده و بفرمود که تا چیزی لایق بگویند که بر در سرای
توان نوشت هر کس بقدر فکرت خود از نازکی های
و نظم و نثر چیزی میگفتند سلطان دل بران قرار میگرفت
درین بودند مثلث در رسیدند و نشنو گفت و ادب
خدمت بجای آوردند سلطان گفت تو خواجه امام اجل فارا
کلمتی می باید که رقم این جایگاه را شاید و هر دو ارکان
ملک و فضلا این حضرت معتبر عقیدت ما باشند
بر فور گفت بنویسید واذ جعلنا البیت مثابة للناس وامنا
سلطان ابراهیم بفرمود تا از جوهری که غزنین داشت کنار
دهان مثلث پر کردند الحکایة شنیدم که شمس المعالی

بجز

بجز جان در کوشک مقابل حوض خانه فرمود تا دیوان
شد فضلا و دولت خود را حاضر کرد و گفت چیزی بگوید
لایق این حوض بود تا بر دیوار او نقش کنند نظم و نثر
میگفتند و بعضی نثر آن میگفتند و شمس المعالی
ولی از اقوال ایشان قبول نمی افتاد تا قرعه بر کی
درآمد و ایشان را دران حیرت بدید روی
بنقاش کرد و گفت بنویس بسم الله الرحمن الرحیم
مفتحلها ... شمس المعالی بفرمود تا دهی که
هزار دینار حاصل آن بود بدو و فرزندان او وقف کردند
الحکایة شنیدم که سید ابوالحسن وصی محمد ابنی
میگوید که چون از همدان بری رفتم بحکم رسالتی که از نجف
فخر الدوله داشتم در راه تفکر میکردم که چون نزدیک
در رایم افتتاح سخن از کجا کنم درین فکرت بودم که
صاحب باستقبال آمد و گفت مرحبا یا رسول ابن الرسول
والوصی ابن الوصی گفت در حلاوت گفتار و ملاحت

دیدار او متحیر ماندم این آیه بر خواندم ما هذا بشرا ان
هذا الا ملک کریم او نیز بر فور جواب داد انی
لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون آورده اند که کوشیار
حکیم هم منجم بود و هم حکیم روز اول که نزد کیا نوح
بن منصور آمد نوح از محمد عبده ابو سعید که وزیر بود و در مجلس
و یگانه عهد خویش بود پرسید که این چه کس است محمد عبده گفت
لا یعلم غیب السموات والارض یعنی منجم است و طبیب الحکایة
چون ابو محمد وزیر را از دختر فضل پسری آمد ابو سلیمان
خطابی به تهنیت در آمد و گفت شنیدم در چمن جلال اقبال
اقبال حال بزرست و در بوستان کمال شکوفه انابت
لطف در رحمت شکفت و گفت وما جعله الله الا بشری لکم
ولتطمئن قلوبکم همه حاضران را از تفهیم لطیفه او خوش آمد
الحکایة فضل کاتب بدر سرای التکین بن منصور کاتب رسید
در بسته دید از شکاف در نگاه کرد ابن التکین را دید که
انگشت بر نمکدان می برد با مرد لطیف طبع فضل را از نکات
ان

نور او بران بیچاره غالب گشت از بیهوشی در دستش
بدید آمد و ترازوی در قدمش خام گشت در وقت
عجوا اشال بر انگشتش در سنگ حیرت آمد قدحش
مجوف شد تا بجبینه کاسه بر کتف امیر المومنین ریخت
حسن رضی الله عنه بطرف سیاست در وی نگاه کرد
گونه حیا بر چهره آن بیچاره متغیر شد گفت انا سهم
که با تش غضب او سوخته شوم و در دام انتقام او
آیم الهام غیبش تلقین کرد تا زبان بروایت تلاوت
این آیت بر گشاد که والکاظمین الغیظ حسن بن علی
رضی الله عنه گفت از تو فرو خوردم در حال گنبرک زبان
بگشاد و گفت که والعافین عن الناس حسن گفت از تو عفو
کردم و آن کار را نابوده انگاشتم پرستار بان جواب
داد که والله یحب المحسنین حسن گفت که ترا از مال خود آزاد کردم
الحکایة آورده اند که وسیقی یکی از ابنای دنیا
در بغداد نعمتی ترسیده بود و گفت ار رسیدست

ابا آسی برنج ومشقت بسکذاشت، وعمری ازین
کشت زار، روزکار بفاقه می برد، روزی در بازار
بزازان بر در دکان ابن الفریشی آمد ووی قلت عیال
او سی کرد، تا ابن الفریشی تختی جامه منقوم بخانه خود
فرستاد، درویش حیلتی ساخت وانکشتری او بدست
آورد، ودر بازار رشد ودر صحنی چند مستی و سبتی
چند برنج پاکیزه، وکوزه چند نبات حوزی بنسیه
بخرید، ودر زنبیلی نهاد، بدر سرای ابن الفریشی
آمد، وحلقه در بزد کنیزکی بیرون آمد، درویش گفت که
این زنبیل را بحجره که خواجه فرستاده است، وکدبانو را
بگو که فلان تخت جامه که فلان کس را آورده است بیاره
که خواجه می خواهد، واینک انکشتری را بنشان فرستاده است
کنیزک انکشتری وزنبیل را بستد، ونزدیک کدبانو
آورد، واحوال را بر وی عرض کرد، کدبانو گفت برو
برو بگو که تا کسی که آشنا باشد، چیزی ندهم مرد
کر

گفت پس از زنبیل را بمن سپارید، واین حدیث را
نابوده انکار، کدبانو گفت که ما را عادت نبوده است
که بی هیچ اجازت خواجه چیزی از خانه بیرون فرستیم،
مرد گفت نابوده بدترس نبوده است، که تخت جامه
بدست نیامد، وانکشتری وکالا در پای افتد، بعد ازان
مدتی فروش بغایت رسید، وفاقه بنهایت انجامید
نزدیک ابن الفریشی آمد وگفت در سرکه ان محال
که قصد تخت واموال تو کرده است منم خداوند
تعالی مال حلال ترا بر تو بازنکاه داشت، واما بدانکه
ان برنج ومرغ که از برای تو برده ام بنسیه برگرفته ام
واکنون در رنج ومطالبت ان مانده ام، اگرچه مردی با
گشته ام، اما از کرده خود برگشته ام، در فور این
آیت را برخواند وان تبتم فلکم رؤس اموالکم لا تظلمون ولا تظلمون
ابن فریشی را از ان لطافت گفتار، ولطیف استدعا
وحسن معاولت او خنده آمده باره بهای کالای

او بداد و گفت بعد ازین هرگاه که محتاج گردی بنزدیک
من آی و بیش ازین احمال منمای و عذر خواسته شد
الحکایة چنین آورده اند که رسم ملوک غزنین
چنان رفته بود که محتسبان را دست قوی دارند
و احکام شرعی را بدیشان گذارند چنانک بار که
باشد هرچه خواهند بکنند و هر مستی را بیابند
ازان شهر بگیرند و حدود شرعی بدو اقامت کنند
و زجری بلیغ بدو رسانند شبی قاضی مسعود مشهور
یکی بوده است از شاعران غزنین اتفاق را وقتی
از اوقات در زمستان سرد بواقعه مستی از خرابات
بدر افتاده بود و مست رفت در کوچه رسید که هیچ
گونه مفری و پناهی نبوده است با محتسب شهر اندران
شب مقابل افتاد شمه [illegible] چندانکه بنگرید روی
گریز و پناه ندید مضطر شده بود محتسب شهر بدو رسید
شمه اندران حالت با خود مستی این ابیات بر خواند

واذا

واذا مرّوا باللغو مرّوا کراما قاضی مسعود لباچه زیبا
داشت و پوستینی سنجاب بروی زده بر پشت
او نهاد و گفت هذا عطاؤنا فامنن او امسک بغیر حساب

الفصل الثانی فی ذکر البخلاء
و اللئام

الحکایة ابوالحرث
نیقی را گفته اند که فلان کس ترا خلعت گرانمایه بخشید
وی گفت اگر یعقوب نبی جمله انبیا را بنزدیک برد
و جامه ها بکر را در خزان آورد و از دو سری غارتی خواهد
کرنا از دربن پیراهن یوسف علیه السلام که قد قمیص دبر
بدوزد ندهد مرا جامه گرانمایه چون دهد حکایة
آورده اند که بخیلی را از زر کاسه و کوزه بهم رکنند
زرگر گفت بر کوزه چه نویسم بخیل جواب داد و گفت بنویس
فمن شرب منه فلیس منی باز زرگر گفت بر کاسه چه نویسم
گفت بنویس ومن لم یطعمه فانه منی الحکایة
بخیلی را پرسیدند که درویشان را که بدر وثاق تو

می ایند چرا نان بدیشان نمیدهی گفت انطعم من لو
یشاء الله اطعمه بندگان اواند اگر خواهد بدهد مرا با
این فضولی چه کار الحکایة آورده اند که بخیلی را
لقمهٔ نان از دست بیفتاد در حال سگی در ربوده و
بگریخت. بخیل هر چند در پی سگ بدوید بدو نرسید
بازگشت و اشک از دیدگان می بارید گفتند شما را
چه بوده است و او فریاد و افغان از جور روزگار برکشید
گفت انما اشکوا بثی و حزنی الی الله قصهٔ این غصه
جز بخدای راست نیاید که سگ او آفریده است و نان
مرا می رباید الحکایة آورده اند که ابوالعیناء
شاعر چون از همدان باصفاهان شد اتفاق را آن
روز که در شهر در آمد جماعتی از کودکان بر در دروازه
محلت جنگ سنگ اندازی می کردند ناگاه سنگی
بیامد و بر سر ابوالعیناء افتاد و سرش بشکست ابوالعیناء
شاعر آشنایی داشت بسیار طلب کرد تا او را بدست

آورد بهیچ گونه نیافت درماند و رنجور گشت و از
تحیر فرو ماند و بگوشهٔ معتکف شد شب اندر آمد
و همه شب در انتظار خوردنی می بود هیچ حال کس در
حق او چیزی انعام نکرد و تکلیفی ننمود دیگر روز برخواست
و در دکان محلب وزیر رفت محلب از وی بپرسید
که فی ای یوم دخلت البلد یا ابا العیناء یعنی در کدام
روز آمدی گفت فی یوم نحس مستمر گفت در کدام
ساعت گفت فی ساعة العسر گفت کجا فرود آمدی گفت
بواد غیر ذی زرع و آنکه احوال خود را چنانکه بود بگفت
محلب وزیر بخندید و بفرمود تا وثاقش معین کردند
و همه برگ و ساز او بدادند چنانکه لایق بود

الفصل الثالث فی بدایع نکت النسوان

آورده اند که عبدالرحمن آوی که صاحب اندلس بود
گفت که وقتی بسفر حجاز می شدم چون ببغداد رسیدم
روزی برده نخاس را گفتم که از برای من کنیزکی بیست

ولایی که مرا در راه مونس باشد بحری ناس برده کنیزکی
بر من عرضه گردانید در غایت حسن و کمال و نهایت
لطف و جمال چنانکه در ملاحت دیدار او دیدهٔ من خیره شد
و خاطر من بدو نیک مایل بود گفتم که ای کنیزک ترا
چه نامست گفت مکه گفتم الله اکبر قد قرب الطریق زه
بر من نزدیک تر شد ای کنیزک دستوری باشد که حجر
الاسود تو بوسه دهم و عذرها تمهید شود گفت هیهات
لم تکونوا بالغیه الا بشق الانفس با خرج درهم و رنج قدم نرسی
بحریم حرم نتوان رسید الحکایت گویند که چون مامون
خلیفه بوران بنت الحسن بن سهل را بخواست آن شب که
زفاف خواست بودن بوران را عذر زنان پدید آمده بود
مامون چون خواست که بدو مقاربت کند بوران گفت یا امیر
المومنین ما سمعت اتی امر الله فلا تستعجلوه مامون چون بشنید
از پیش او بیرون آمد و از آن حسن استشهاد و لطافت
گفتار او عجب ماند الحکایت آورده اند که امیر المومنین

هرون

مع اجاج بکار زخار را عذب فرات سایغ شرابه گردانیده
بستان آب حیوان خاصیت محیی العظام و هی رمیم بخشیده
در مواقف عرفات و هم عتبه مروه صفا که قبله مقاصد اهل دین
و دنیاست بهزار تضرع و تعظیم سجود کرده بنده فرو
وجود دیان که چندانکه تراکم غمام غموم و تزاحم اکثر و افخه
الآلام الهموم چون رعد نالان و مانند ابر نیسان گریان تیغ
می است زد در زمانی بستان سرای روضه جان و کنار
جویبار گلستان جنانش جز گل عیش تحفه و وفا دارن و نهال
سرو راستی و هوا داری بر نمی روید و غنچه شگفت
چو صبح خنده زند از سر وفا هر روز و اگر چو شمع سینه از نفس تیغ جفا
بسوزد عرض رای اقلیم آرای بندگان درگاه عظمت و جلال
که ترجمان عقل فعال و طلیعه صبح دولت و اقبال است
رسانیده می آید امر جلیل القدر را صنع الفلک باعیننا
که بدین قطرهٔ غرقاب طوفان بلا کالوحی المنزل من السماء
ورود اجلال پذیرفته است تو و پس از تلاوت الحمد لله

الذی انزل علی عبده الکتاب نوح وار نوحه کنان
بر تجهیز جهاد مراکب گردون مواکب وله الجوار المنشآت
فی البحر کالاعلام صفت دارند مواکب شد هر که که معنی
ویصنع الفلک وکلما مر علیه ملأ من قومه سخروا منه صورت می نمود
بامید استماع خطاب مستطاب فلا تبتئس بما کانوا یفعلون دل
ریش خویش را تسلی میکرد و الان بحمد الله الملک المنان
بر حسب فرمان قضا جریان خدام حضرت قدر توان جمیع
سفن کهی بی نقصان تمام شد و کشتیهای نو ساخته
تا رسیدن یاروکشان می پرسند اکنون دیده عمدۀ [illegible] را
که دیده بان مستحفظان قلعه بدنست بر درجه ترقیت
گماشته که چون اشارت پر بشارت ارکبوا فیها به نفاذ
پیوندد بسم الله مجریها ومرسیها گویان بر حسب فرموده عمل
نموده آید تا سبب ظفر قریب و سبب دلیل و فتح ربع
و زمان مساعد و عالم و عام مطیع و عمر دراز باد و بحرمة
محمد و آله الامجاد

ظلیدا

سلک جواهر ثواقب علوم اولین و آخرین و درج
المنتظم اسرار کتب بجناب رب السموات ورب الارض
رب العالمین مرتفع نموده در ر ولو اجتمعت الانس والجن
علی ان یاتوا بمثل هذا القرآن لا یاتون بمثله ولو کان بعضهم لبعض ظهیرا معنی زبر
انواع نفایس نظم و نثر عبارات حکم اشارات اصناف
تجنیسات اجلی من رغایب الغانیات اذا رایتهم
حسبتهم لؤلؤا منثورا واذا رایت ثم رایت نعیما وملکا کبیرا مع منثورات
روح فزا و ترصیع زواهر کالفرج بعد الشدة و درواج
منظومات سحر آسا و معجز مابش کما ینتظم من نثر اللآلی نثر
جیع اذا بلغ اشده بکل عین وصفها الالسن بر شمتها فیه تشتهی
الانفس و تلذ الاعین فهرست جونکه [illegible] بیعی صحیفه صحیفه
مثال کاز صدر منشور کرامت و والی ولایت و صاحب
معتدلی ائمه روایت و درایت سلطان سلاطین التاج دار
نحن ملک الفضایل والکرامات خلف الماجد الاکرم الاشرف
آل عبد مناف مهر سپهر سیادت اختر برج سعادت مرجع [illegible]

الاسلام المؤید بتأیید الملک العلام اماض الله علینا
برکات ایامه ومیامن شهوره واعوامه کالوحی
النازل من السماء ورود اجلال پذیرفته بود چون
فرقان مجید بر فرق تعظیم وتمجید نهاده آیت الله
نزل احسن الحدیث کتابا متشابها مثانی تقشعر منه جلود
الذین یخشون ربهم ثم تلین جلودهم وقلوبهم الی ذکر الله
ذلک هدی الله یهدی به من یشاء وحرز عباد ورد
زبان جان وجهان گشت اگرچه عقل دراک از
ادراک دقایق غوامض ودقایق مواعظ که در
تضاعیف آن مجموعه غرایب حکم وکلم جلایل جوامع
الکلم مندرج بود قاصر آمد مقداری که مقدور طالب
بشری باشد از عبارتش معلوم گشت ودر باطن دل عظیم کرد
معدها سخن کز جان برون آید نشیند لاجرم در دل درینا
مراتب سرآیت کتاب انزلناه الیک مبارک لیدبروا
آیاته ولیتذکر اولوا الالباب بجمیع جایبوست فرایدبدایع

معانی را

معانی را که از روی نصیحت در سلک بیان کمال انتظام
بخشیده اند گوشواره گوش این کمینه عاشیه محبت بر
دوش هوش خواهد شد ومن الله التوفیق وعلیه التکلان
حقا که طلوع نیر بشیر این صباح دوم آسمان عرفان فروغ
مباهات این ذره انجنود دل شکسته را از حضیض هبوط
ذلت باوج فرقدان شرف عزت رسانید سرو بصر ما
لدی صحوة الشمس از چشم جهانیان انکار نمود
فالحمد لله علی سوابغ الائه وترادف نعمائه. بیت
من که باشم که بران خاطر عاطر گذرم لطفها میکنی ای خاک درت تاج سرم
نثر ودر مقابله این مواهب بر موجب شکر المنعم علی المنعم
علیه واجب تحفه تحیتی که چون یاقوت دربار گوهر
نثار دلدار فیروزه قطب تعلیم فتح در صنعت
احیای موتی نسخ تیره جان واول بیاموزد مسیحا را
در سلسله سلامی که کمال انتظام عقود منظوم دلکش
ستاره دندان جانان مرجان لب وعقیق دهان آرزوی

چمن تربیت هزاران خنده طعنه زند نظم نثر بار او در بدیره
اخلاص در صندوقچه اختصاص مهر مهر زده بنظر کیمیا اثر
ای دریا برج سپهر سزد در درج حضرت سید البشر
اتحاف کرده هزار دستان ناطقه در حدیقه اعتذار
بر شاخسار عجز ترنم با این لسان بعض نعاک شکر
بای بیان فی حد ادراک الشکر چنانکه فردوس جوی صفا
خلاف ثنا من ابا دیک الغزیره کوثر عذب سلسبیل
حیوان است فان رسیم العظم فی اللین کر منحت
ساحت منتج الساحة تراخ وسعت [illegible] ساون
هم و صون علوم البالغ بتقبیل انامل ان قطب دایره
کمال اداء واوایل در عذر نیست که اگر حکیم را طول و
عرض و اوسط فی الجمله ملاحظه کردن ممکن می بود اعتقاد
لا تناهی ابعاد را واجب میدید و سلسله غیر متناهیه را
اعتراف می نمود لاجرم بمقتضای فحوای تا ادای لم تستطع ادراکه
عنان بیان بصوب آن معطوف نگشت حضرت رب الناس

بی

ی مؤنه منقبت تألیف نفایس کرامت حسن ترتیب مفتاحی
که نتیجه او سلب قضیه منفصله عنادیه نعمت فرقت
و ایجاب متصله لزومیه نعمت وصلت باشد علی استمرار
التوالی والحسین الاکمال روزی کناد بحق خیر من نطق
بالضاد وآله وعترة الامجاد باکوهر وجود پر جود سادات
[illegible] استکاه الی یوم القیام والسلام علیه
نظام اهل اسلام آباد بحم و صاد

ربنا لا تحملنا ما لا طاقة لنا به واعف عنا واغفر لنا انت مولانا
تا معتقد ان کل شیء خلقناه بقدر وما امرنا الا واحدة کلمح بالبصر یعنی
سلطان عظیم الشأن با هزار آن الذین یحلم عاینه الا
[illegible] العقد [illegible] تعالف احاده و توالت الا
بر موجب سبقت رحمتی علی غضبی سبزه زار بر مرده امال
یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم را با آب جوی تا بر ان الله
یغفر الذنوب جمیعا تازه گرداند وصدای وابم بگذارا

که لازم ما حجت فوح ابن آن رسانی ابو البشر علیه الصلوة
والرحمن است از مراعات صحیفه اعمال به صیقل و انتفی
نعفار عطی تاب بزداید ذات قدسیة الصفات ذو کرم
و هوش حضرت جنت منزلت سلطان المشرقین والمغربین
عون الله تعالی من ای مقبل منصور بخان الاکاسرة والطوابین
رغم انوف الکفرة بتیغ قلعه قسطنطینیه نوشیروان کرکان
واد کستر با تخت کاوس دین پرور زمر ازنده دیهیم و کلاه
فیروزنده تکیه وکلاه جمشید تمکین دل [illegible] وهم ایمن
اسکندر کسری [illegible] دارای فریدون فر خورشید فلک جنت کردون [illegible]
بستان سخن باران دریای [illegible] لشکر خلیفه الله علی خلیقته
و بر انا مالک ازمه ملوک الممالک قاطبه [illegible] معرضا عنه
الضادید والاقبال المؤید بحسب ما یبدا الملک المتعال
خلد الله ملکه و سلطانه بجلای لوای تخلقوا باخلاق الله حالی
دار استماع [illegible] که تا [illegible] مفهوم ولذالک جعل
لکل نبی عدوا شیاطین الجن والانس یوحی بعضهم الی بعض زخرف

فتبارک الله احسن الخالقین حقا که از انواع ازهار گلزار
اجناس بدایع لطف بیت واصناف تشبیهات و تمثیلات
منشآت با فر و زیب او مد بیضه ممالک جهان روضه
ارباب جهان شد و از مطالعه آن مشاهیر صدور و معالی
عالم روح کرامت گشت الحمد لله الذی هدانا لهذا وما
کنا لنهتدی لولا ان هدانا الله دوست موافق و یار
صادق بعد از زلال سلالی که صفای هوای آب
حیوان خاصیتش شکست جهت ابدی وصفا من استحکام
روایح بخور مجموعه بقاء سرمدی بود و اتحاف تحفه تحقیق
قدح فرح فزای و شرح زدای زلال سلسبیل سلاستش
چون عقار از آن خارستنزم عشرت لا فیها غول ولا هم
عنها ینزفون باشد اشتیاق که صدف را بقطرهٔ نیسان
شکوفه را بباران و بلبل را بحسن گل نوبهاران تواند بود
دارد و مشتری که جگر تشنه باب و دیده نغنوده بخواب
و دل بخواره بباده ناب داشته باشد معروض میگرداند

[illegible]

بازیافت و بدآر فرخنت آثار ان محتار فضلا و روزکار
از فا در داد کر خواسته می اید بکام دوستان ساخته باد
اکر زدوی کرم ای کل بهشت کرم ز حال عندلیب دل برسی نوبهای
دور از حضور برخوردار ان ما بنیل امنیت و سرور
در تنکنای کمنت تنهای و بیدای حیرت رای وشح
جدای یا جلیس انیس کر اصل جیات ماده جمعت
اوست ولی یار غار که الیوم ذلک کالعنقاء معدوم
فغان باسمان و کار زبان و کار د باستخوان رسیل
بدکان رسیده اکر بر حسب مضمون الزوج یتشبث
بکل حشیش دست امید بروه و نقای محوای اذا
تضیق امرا فانتظر فرجاً فاضیق الامر ادناه الی الفرج
زد و بمی امید بقای حیات متذکر که در حقیقت مرک
مصور عبارت از انست بغنا مبدل می شد
لعل الذی یجری الامور بحکمه سیجمعنا بعد الفراق کما کنا
باز مشرب عذب یا دلو بمورد فنا قدسی و مصدر رجوع کالآ انیس باد
تم تم تم

تا رب قرین کنج فراغت ابا و که همدم جان و مونس دل
جوانان و فرمایند عنایت فرمایند تا عواقب جنس
بدعای دوام دولت ابد پیوند بالصدق والاخلاص
اختصاص یابیم که عدت را بدوزخ فرستادن منافی
عادت الهی و مخالف لطف نامتناهی خدام حضرت سلطنت
بنیان سعادت و دستکاه حیثیت ولا اکر بر وقوع جف القلم
مایکون امر واجب الاذعان بود که مصداق انما
امره اذا اراد شیئاً ان یقول له کن فیکون فیکون نسبت بران
هیچ نفاذ نپذیرد که ما یبدل القول لدی مثل مثال لازم
الامتثال مثل شرح با مور مطموره مورد مباشرت کی باید
نمود لا تبدیل لحکمت ولا راد لقضیب نا بی عدم
استطاعت بنده را بعین عنایت ملاحظه فرموده تمت
بنوعی ارزانی دارند که ما نند دیکران تفحص قلعه کشته
کاه و بیکاه فریاد و مدد را با علاء علیین بر سانم
و آوازه و انصرنا علی القوم الکافرین در دراز دستان خد

خدمهٔ دیوان سما دهشتم ساذج نزعم باقی
ایزد تبارک و تعالی لوای بقای حضرت اعلی را الی یوم
الحشر والجزاء از صدمهٔ نصوب سموم فنا نگاه دارد و
با کمال فروبهاج و فرط رفعت و کبریا رشک سپهر طاوسان
اولی اجنحه مثنی و ثلث و رباع گرداناد
بحق من هو رئوف بالعباد

بر بدیع سعید فرخنده نوید عنبرین خط مشکین نقط محلی
بحلای فواید بکن چاس از طلع علینا رجل شدید بیاض
الثیاب شدید سواد الشعر لا یری علیه اثر السفر
ولا یعرفه منا احد از جیب ورود جمال نموده غالب
و همای گل رز بنفشه خط چون سنبل زلف سرو قدان و گل رویان
و مانند طرهٔ معطرای غنچه لبان و سمن بویان ازجه
بطریقی که نسیم سحر بتبسم عبارت عنبر شمیم مثال توقیع
مهرکیاست سبز خط جهان کان عنبر بار چون غیرت در

جگر

٢٧

جگر نافهٔ چین می انداخت و سر غنچ که سفید بر ستاره
غرهٔ بروج هلال زرین شهاب بی نام را در تنگ و بیلی
به بلا متهم گردانیده به بیان صبح صادق فرخنده
زمان از رقعات تکریب از جانب جناب حضرت آیت
مولانای اعظم و حبر معظم مخدوم جامع فنون المفاخر
محرز سعادات الاوایل والاواخر فصیح اللسان فی
الزواجر بلیغ البیان فی التعبیر فریع قرآنه فی کل علم
بتیع زمانه فی کل فن جوهر بلاغت نقش ایهر عشق
ناهج مناهج صفا دارج مدارج وفا سالک مسالک
فضل و دانش مالک ممالک عقل و بینش نعمان زمان
مالک ارباب تصنیف برهان جهان سالک سلاک افسر نعت
المخصوص بعنایت رب العالمین شرف الدوله و الدنیا
والدین حضرت اوستاد کامیاب و کامیاب لا
زالت روضة الحکمة ضاحکة ببکاء قلمه و دوحة المروة
مخضرة بامیاه کرمه که بجواز ارسال تشریع کرامت نامه فرموده

بود در احسن اوقات و ایمن ساعات و لبان غنوده
دگر شده و بتان بجای و وصال جانان در شب
تقاضی مرغوب و دل پذیر آمد شعر فقلت له اهلا
وسهلا و مرحبا م شرایط اداب استقبال و تعظیم
هرچه تمامتر مرعی داشته بقدم میمونش بساط ازین
فراوان گسترانیده ابیات جواهر زواهر آینه فاخره
ولآلی متلالی او صفحه شکل نثره کرده آمد وازدود
وصفای مشاهده بشره مبشره ان آ صدق منهوم
مسفرة ضاحکة مستبشرة نازنینان سراپرده خاطر را
مخدرات سرادقات ضمیر فاتر که با الم اشند باد غم چو ال
چون بنفشه ماتم پوش سر در پیش کرده بودند و مانند
لاله سوخته درون داغ کشته بیت رسید موسم ان کز طرب
بو نرگس مست نهد بپای قدح هر که شش درم دارد
در صحن صفحه سراپا سینه بخت و برقات و خنده و
ناز و عار و بدار و شیوه و نیاز اشتغال نموده

الحمد

الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن را و در زبان ساختند
شفا که این موهبت را مقدمه مطلوب هر دو جهانی
و سرمایه اجابت عیش و ثبات جاودانی شمرده اند
و در مقابله ان ساعتی که رشک بهجت روی نشاط
یاسمن عذار و نوعروس لاله مشکین کلاله مانند
غنچه پرده نشین جامه چاک کرده کلاه حسن عالم آرای
خود را بدست تحسر بر خاک زنند و بجبین که لطافت
اعتدال هوای معجز نمای عیسی دمش سر انظر الی آثار
رحمة الله کیف یحی الارض بعد موتها بر صفحات و جنات اموات
باغ و راغ ظاهر گردانیده اکتفا کرده میشود اعداد
افراد اشتیاق چون معلقات حضرت شریعت پناهی
قضیت دستگاهی که کان اصناف انواع کمالات
و مخزن اصداف دراهیس معقولات غیر متناهی است
از جهت امتناع امکان بتعداد ان عدم شروع واجب نمود
بیت واعرضت عن ذکر اشتیاق لانما یفنی

علیم بان الشوق اکثر من وصبی علوانی عام کنت اذکر حو
لما کنت قد انست بعد ما من الالف

تا از وصف بیر وبیر وای دلم در وادی حیرت است وای دلم
وصل تو اکر دست بکیرد او را بس وای دلم وای دلم وای دلم

واشارت بر بشارت جناب مولوی که با علام چه کرده بحکم
حال این جانب بصدد در پیوسته بود در باب چیزی که
نسبت بآن پریشانی نجات النفوس محو عمر از نوشته
برون است چه کویم وچه نویسم اکر بتفصیل فنون از کلیات
مصایب شروع نمایم تکاد السموات یتفطرن منه وتنشق
الارض وتخر الجبال هدا اکر بکویم شرح غم خویش زبانم بسوزد
بذهن نقاد وطبع وقاد که هنکام درک حقایق دقایق
معانی وبیان وحل بدایع رقایق تراکیب الفاظ معقده
تعقید بر عاقله عطارد می اندازد مجملا این قدر منهی میدود
که در زمانی که بحضور پر حبور ان ما به صفا وسرور
متذکر اسباب عیش وکامرانی داشتیم ساغر لذت شراب زندکانی در انجمن

که

که فلک دشمن شد بمن وشکایت کرد ور جهان پر غم شد بمن جنس وفای داشتیم
بکنج نشیم رنج کویم از نوبتم شوق هر چه باشیم هم حسب الامانی داشتیم

بمجلس شریف نواب منبع کمال هر لحظه کسری با حوال
ضم میکردد وغم بدل نشاط و مدغم شعر

رمانی الدهر بالارزاء حتی فوادی فی غشاء من نبال
فصرت اذا اصابتنی سهام تکسرت النصال علی النصال

فضالی بحرقة المنی اصل طالع واشال هذا فرع تلک المسائل
عسی الله ان یاتی بالفتح من عنده واحد کیفیت استقبال
ما المسئول باعلم شمائل الشمایل بر این نظامی که سلسله
سلک اسلام را بدرر عبارات فایقه وغرر استعارات
رایقه آن ذات ملک صفات حاصل است تا منتوض
ایام وتختتم شهور واعوام مستدام بر بالعباد

یا علم عالم الغیب والشهادة نابع معلوم وما صدق موضوع
محمول مفهوم باشد مستفیدان هفت اقلیم ربع مسکون را

اجناس فضایل و انواع فنون بافاده لازم الاستفاده
مولانای اعظم اعلم العلماء فی العالم عنوان صحایف
العرفان ترجمان آیات کلام الرحمن بیت
بنان شرف کان بیان بوی عرفان خورشید صفا بحر وفا کنج معانی
نور روح قدس باشد الهام خدا هرچه در خاطر و اندیشه او گردد
تیر فکرت بود در آید بکمان گنجی در این غرض عز و علیه تا سوفار نقیه
المخصوص بعنایات الملک المنان محیی الملة والدنیا والدین
که مصدر مجموع کمالات و مورد اشتقاقات جانب
معقولات و منقولات مستفید باد بحق اسماء الحسنی و حبیبه
المصطفی کتاب ام الوداد و صدیق صادق الاعتقاد
تحفه نجاتی که زاهت نفثه بمعنوز الفاظ و لطافت عبوره
نرگس مثل العین دو نسخه باشد و طرف نسختی که از
طاوس مدمشد و طرف لام شکل بس و غنج و دلال
کلغنچه غنج محو وم الخم خبر دهد مشتمل از محض صفا و
مضاعف بمهر و وفا مقرون بصدق و صفا و لامزروع

از

از عمل سمعه و رواج ابلاغ میکنند و چون منشعبات خواهی
شروح متون اشتباه و متنوعات اصول مسایل
رسایل اتفاق حسن تلاقی نه در آن قد بیت کربوات سلطنت
گلگلی اجوف و اسلی نژاد ناقص در تصریف ابنیه کلم
که حرف مرفوع بالابتداء والنصب والخفض صفت دارد
بتحویل الاصل الواحد الی امثله مختلفه تقریر عشر عشیر آن
از فوت امتناع بفعل امکان بیاید بالضرورة کردن
واجب الحذف نبود توقع ادراک مقاربه و تیسیر اسباب
مقارنه از حضرت ذو العرش المجید فعال لما یرید بعلق
و عیسی در صحبا و مسافت نمی‌نمیکنند و ترجی می‌نماید
بر مقتضای فحوای اجیب دعوة الداع اذا دعانی مستجاب
گردانا و بیش ضمیر منیر که بل شربطه تعبیر بر معات و مضمرات
ضمایر و بلی استفهام و استفسار کنایات و اشارات
خواطر و تنبیه و تاکید با فعال سرایر قلوب اولو الابصار
وقوف تام دارد الطاهر من الغش و ابان من الاحبا

است که درین دور پر جور متسلسل المصائب لازم النوائب
هر راحتی را جراحتی و هر نوشی را نیشی و هر
لذتی را المی و هر صفائی را کدورتی در قفاست
مصرع و ای نعیم الدهر لا یکدره الدهر قضیهٔ وجنی عربی
که بنده سکی مولانا را طرد الباب صورت نمود مصداق این
مقال و شاهد عدل این دعویست لیکن چون قضا را
از رضا چاره نیست و از خطا دور و بصواب ان نزدیکتر
که حسبی ان تکرهوا شیئا و هو خیر لکم را ملاحظه فرموده این
کسر سبب جزوی مجازی را رابطه ایجاب نصیب کلی حقیقی
شمرند و مترقب موجب ان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا
بوده صفحهٔ صدر رحیب عرض را که عرضها السموات والارض
صفت اوست باد غمام غم و شاید زدای چون جنتشه
هم تنگ سازند و نکتهٔ حکمت امر الصبر علی المصیبة
مصیبت للشامت را از گوشهٔ گوش هوش فرو نگذاشته
هم زوال شماتت اعدا را بشریک اربعه مضمون این دو بیت

نداوی

نداوی جو بینند عربیه یا ذا الذی بصروف الدهر عیرنا
هل عاند الدهر الا من له خطر وفی السماء نجوم ما لها عدد
ولیس یکسف الا الشمس والقمر و اگر ان جناب عالی بر سبب
بر سیدن شکسته دلان اهل فضل را نقصان قدر نیست کمال کرامت
ازین جانب گاه گاهی کاهی طلبند چون بلی اهنت
او آرا تنبند کان نافه در انجلا فعال ناقصه روزگار ستمگار
و غلبهٔ بازرا از نوادر و شواردست و وجود النادر کالمعدوم
خلاف عالم ملکست لوازم ماهیت مختلف نمی شود و ما
بالذات لا یزول بعروض الغموض مفهوم این باب ما نیز
مطرد دانند لا جرم از جهت ذکر الوحشة وحشة از
از تفصیل افراد انواع بلیات عدول کرده دست
بدامن جنس اجمال زده آمد تا فی مسند مدرسهٔ قضاء
و دعای بیحد بذات حمیده صفات مولوی که مسند الیه اهل فضل
آراسته و مزین باد الی یوم الحشر والمعاد
م

کتاب نهایة العقول محل حلول افاضل و مجموعهٔ رسائل کمال
اوائل و اواخر فضول بو الیت روح و مثانت انفس
کالروض الممطور ضرب بالنسیم السحری و ابواب فصاحت
شعار و بلاغت دثار شکل اللؤلؤ الطری اتسرخ
نشره المسک والعنبر السحری و الفاظ دلپذیر و معانی
ای ضش کواعب الاتراب علی المنظر النجدی و معانی اعانی
نظیر و مرغوانی تاثیر کجفون الملاح اذا رنت
بالغنج السحری و عبارات فایقه و اشعار رایقه او کهنه
الفهم بحافل الغیشی کتاب لوان البل برای منظر
لغلت بدی عن حجر ذکا تفاوی باتکار الفاظ و غرایب
و اعیان لفظ ما لهن کفو شوارد الانفس اوالف
خرابه الانفس اسرا که از جانب صاحب مقتدای ائمه
روایت و درایت و والی ولایت علم شریعت مولانا
اعظم ملک قضاة عالم ماحی السنة الحسنة ماحی البدعة
الدنیه کشاف رموز المشکلات حلال غوامض المعضلات

او قومز جوانع اجل استوا که — چون سواد تاج او لسن ...
مرد آسمن مغاوه بیکس عبادت — بیک علدرب مردم او ... بورد ...
ترک ایت ظلام معین نازفلک — نور معدن جمع او لشمس بکا
دوره فکنده بو بکون اخلقت آنده — الملح بیش بو حلوه سند ازدتا
معینده بکر و کسکه و وندکی بولا — کو شترمه حلقه کنده تکار سا
بهک مرشکا دلر و فنده و — جکرز بنده مردم زرین ابا
تعوری بولنده کرا الشکر الوتن الملک — ابزک نوزن قابلنه لرزه نبا
بو بولنده اول مسافر ارزنجه ترزله — تم جمع خبر اوله سمند صبا
کر باد شاهک نوله ای نوجوان جهان — کرمه و باله قرصه بو قلبی و بابا
منظور میساه او قنه اولدش تم — جو فلک سرابی کجرا و قرزده ما
ای بو بر قد بکی اکر اکدیب بازقز — برقت نعد خبرسه ال عطا
هر بر عنی کرکو و لنه الده و قلبان قلب — معینده اول فنا و کل الوح فنا
انصاف درمیمی سنک لطف لطیکه
حقدن بو داعی کتبه باشسته عطا
دلبر ستله نور حق جو بروانه کر و ازلکه — معنی بز بر دوده من تا جونی و ...
رسیده رشیحه کلک صبح نا صبت — بدیع کب جو افزاه تکلص عشاق

تا تحریر کنند آن کارگاه والذین اوتوا العلم درجات و اهله
ما نمله کلک سحار معجز آثار براعت نگار غرایب آثار و نتایج
افکار خاطر رفاز فصاحت شعار بلاغت گوشش و گردن نو
عروس سخن را بتنظیم سلک حبل الورد منثور خندد ابتسام
روایح زیور سازند و کشتها در صحن صفحه باغ ورای پرده
متخیله ابکار بدایع معانی را آرایش بتصویر داده و از زرد
بیان بر بالای بالین مسکین و بستر عنبر آگین خوابانیده
مستنشقان روایح انواع علوم و مستفیدان فواید اجناس
فضایل را بر مجمره معطر فاکره بخور انا ده سوزند مخفی
نبود بخشش مولانای عالم کامل سلطان الافاضل برهان الاماثل
الحبر الحبر الفاضل الفاصل بین الحق والباطل ناصر الشریعة
کاشف الحقیقة ناسج فروع العلم والاستقلال ناسج درر دریچه
المجد والکمال سیاح قفار المعالی اذا افتخر الفواصل فلت
بمنه بفتح نورا و بنظم جوهر المخصوص بعنایة الملک المعالی

لازالت

لازالت ملک الشرع معمورة بذاته و حلل العلا مطرزة
بصفاته حافظ حدود رسول رب العالمین و نقاد
فروع و اصول دولت و دین باد صدیق صادق الوداد
و محبت صافی الاعتقاد دعا سلامی که از لطف نسیم
ذوق آمیز و طرب انگیز اوج در جنان جنان سروها
اضاف سرور بالا کشیده بر آن رفتار رقاصان طاوس
جولان بجنبان و دست افشان کنان بسماع در آید
و تحیتی که از نثار قطرات امطار ابر بهار انارش در
گلستان جان آن غنچه های سلوت چون شکفته مانند
بان سیمبرها و یاسمین عذار قندبار آغاز غنوه و
کرشمه و ناز و غنج و دلال و خنده نیاز کنند همراه کاروان
باد فرو دین و همدم قافله نافه چین ختن فرستد سورت
تلاطم امواج بحار محبت جواهر بحر و تزاحم زند
زاحم افواج عساکر قضا و قدر تا بحر تشوق والتیاق
نه در آن مرتبه است که وصاف الطاف قلم زبان تکلم گوید

جامهٔ عنبرین عمامه که در عرصهٔ سطح سیمین بیاض کاغذ
میان هنگامهٔ خاص و عام و صغیر و کبیر و خواجه و غلام
بر کرسی سیاهی از آن قصه خوانی میکنند هرجا که هست از آنا
جیحون قطره و از هامون ذره حکایت توان کرد
لابد بر موجب بیت شروع در غرض کان بغایتی نرسد
هزار بار زکردن بهست ناکردن در آن غرض نمود دست
امل بحبل المتین کرم جامع المتفرقات که بسبب تأثیرات
حرکات سموات عناصر اربعه را با تضاد و امزجه و
تباین انباتات و اختلاف کیفیات در سلسلهٔ اتحاد
با همدگر پیوست ارزانی فرمود چنان زده ایم که فراق
بتلاقی و انفصال باتصال مبدل گردد و ما ذلک علی الله
بعزیز انه علی کل شی قدیر و بالاجابة جدیر و اگر آن
جناب کریم که موصوف صفت انک لعلی خلق عظیم است
از کرم عمیم و لطف جسیم بر عادت قدیم از حال این خاکسار
استفسار می نمایند افراد جفاهای دهر بی وفا و ستمگر

و اعداد بلاهای گردون دون پرور چندانست که
اگر خامهٔ الماس سیه سر مانند پرکار پولاد پای صد سال
پیرامون مرکز دایرهٔ تعداد بیان آن دور آن نماید
سرانجام چون سوزن شش از تختهٔ آهن جز عجز و کلال
بنیارد گاهی که خسرو فیروزه درواج با قوت تاج خاور
هر صبح تیغ زرین کشد و در خون من کوشد و این زال
روباه فن منطقه کهکشان را از دو جا بر میان بسته جوشن
هفت جوشن را بقصد مجروحی پوشد گاهی که بکوه و جر دیگر
شمه از درد دل تقریر کنم تا آه و فغان سنگ بر سینه
زنان به پیش می آید و دمی که با دریای بی ازکار غم جور
گوناگون در تفصیل غایم از رقت قلب غروق اشک
ذوب گشته از خود میرود [illegible] را تغیر بسته شد از راه جلد
گو همنفسی تا نفسی را زمن ازین باب هر قدر که شمع وار بآتش تحمل
می گدازم و بر سندان مصایب با چون موم نرم می شوم
تا بسنگ قضا سخت تر میشوم ته بر حسب ضمیر اندازی که فهم

مشکی بدست دارد وما اجبنا ام روالحمد لله علی کل حال
با نی چمن جویبار گلشن شرح بجمال قدرت
مزین باد تا اذن موذن و امن مومن

تا بمشیت منشی نون والقلم وما یسطرون الذی یعلم ما تکن
صدورهم وما یعلنون هندوی قصب پوش
شیرین کار مرغ منقار و نیچه‌های پیکر سحاز خود در فقار
هنجار آثار که در حقیقت بیان عیسی تکلم الناس فی
المهد صبیاً و حیات تبعی بدی مریمی صنعت دارد
کالبرق الخاطف والبرق الخاطف یک جستن از قعر مغاک
قیروان مغرب دوده دوات بسرحد خط بلاد البلغ فرق
کاغذ رسیده باغاز آواز صریر تحریر که مقصور صور
بدایع مخدرات بیان و حشاله نوعروسان الفاظ و ابکار
مناسبت طاوسان خواطر اهل کمال را در صحن سبزه زار
گلشن نشاط از روی ذوق وصفا به تبختر و جولان آرد و

طوطیان

طوطیان نشیمن روضات الجنات را شکر شکن شکرستان
گردانیده بلبلان فرخ الحان گلستان جنان را بترجیع
کوس رجوع مقامات حجرتا منتهای البعثت و مبعث هوس
سازد قلم حکم رقم مولانای اعظم و والد اعز اکرم فرید العصر
والزمان اکمل نوع الانسان فی آلبان مغیل معالم الشرع
المنیف محیی مآثر الدین الحنیف والی ولایت المجد والمعالی
نادرة الایام واللیالی مالک ممالک النفوس سالک مسالک
النفوس سلطان العلماء العاملین شمس الدولة والدنیا
والدین حضرت ابو ثابت کامیاب اسبل الله علی المسلمین
ظله و بلغ المومنین ذیله و طله که سرو چمن جنات تجری
من تحتها الانهار تحقیق و مغز صاحب عبارت قلب و سره
انواع عقود اجناس بند قبوح است در میدان
قصب السبق محاکمه بعنی لافادة المستفیدین بل عامة
الناس اجمعین در عجز خود از ابطال و نقض معارضه
منع ملاطل جری الجنان و جاری اللسان با دبه نیان

بجوی

وحالا بعد از سیاحی که تابان زیبای سرو مستقیم القامه
للطفش را قبای بخوانی ما لا عین رأت ولا اذن سمعت
ولا خطر علی قلب البشر است آمد و بجای که کحل الجواهر
توتیای گرد نسیم مشک اگین عنبر شمیم اش مانند روح الله
معجز نمای نرگس ضریره را در آن آورد ابصر گردانید بعد عرض علم
اندیشه ملول و ورد تا عرض جناب ابوتراب کام ما باب که
محیط بحار معلومات اولین و آخرین و لسان القدس غواص
اسرار کلام الله رب العالمین رسانیده می آید چنانکه
جواهر زواهر لطایف عوارف ربانی و عمان صدف لآلی معانی
دقایق معارف سبحانی یعنی رساله که در تحقیق مسئله ولا
بخورد بکران صدر صفه مقامات العارفین صورت اطلاع شنیده بود
کتبل الان و وصل الغوانی بطالبی که تو لاکیند تعقد هم
نزول اجلال پذیرفت با ستقبال آن طایر اشیان شرف
وکمال دل شکسته بال و جان اشفته حال از یکدیگر در
سبقت و استعجال کرده و طایر تعظیم بتقدیم رسانیدند

و

زدود دل دماغ او براشفت زغم بر خویشتن پیچید و مسکعت تا اکنون سوادی کرد تا بگرکین شب بطلوق
سوادی عنبر وا میرو سلسل سوادی پیچ بر پیچ و مطول سوادی مسکان مرروی کافور بر از جبین لیک ابروی ار
که تاو خش و دم پیش بنیخ یار مگر جانش دم در بیش دلدار چو ار زوی تر تا بی قصه نشنید فرو داور دسر
ز خاطر جوی او سر برافراشت درو کلک عنبر بار بردا ازین بیشه سودای جبیت ز بیداری زدوم سرور یاد
کی در راه سودا سرفرازم ولی از رهنمونی باز مانده ازین سر بار بند و بی قدم که دایم بود و عشق با قدم
بر سر با نهاده دایه سر گرد بخش رسد بر خط دلبر چو حال و روز بخت ای نه زار بر نشان دسیه روز
عبارات چنین را در خط تو کشیده وکرد استفتاح کوی کان حور خالت بارجانم هوای ما اشت اصل روانم
خیالم مرغ امید وصالت سلیم فضل و فکر و خیالت دلم را صدر جوی از هواست سرم را سروری از خاک پایت
اگر طوطی زشرح اشتیاقت وا گرو فی نظرا بر فراقت زبان خواهد که برآید بتقریر قلم خواهد که نماید تحریر
فرو مانند حیران هر دو در کار بنجر قول و فعل از ندارد زشرم و خجلت آن قد بعد رود نژدان مرغ دان گردد
بحق لشان ان دهانت بدان چون بیدا و نهانت بحق مصحف روی چو ماهت بحق حرسل زلف سیاهت
به پیشانی بحق آن نور بخدبی نور بحق هسطور بحق هفت جده کفی اخبات بدان سی پاره دندانت
بحق خاتم ان لعل خندد که دارد در تصرف شکر ریزت بدان جنت هلال طاق ابرو بقدر هر دو چند رفوزد
بشر ان میان کر جان نهانت ولیکن با کمر و نیخ درمیانت بدان قامت که الهنا و بنیکا بدیار تنهد شبک کمان را
با عوض گردون زردم بانشک ره رواقان کردم بجهه کو فنج استوارم بجهان دو جوب بادام
بامیدم شب بیشی وصالت نشو قم در تمنای جمالت بدان دم کا درین خسته دل به پیمان که کر زدلی دارم
بتعلیل فارغ ان بحح دو بنده که بنیم تکت تر زمین نیت تشنه کند که از بهوت ها با بر شنه کام بیکمار اول از نوحی تمام
مگر خورشید جان بر من نیا بی واکر ذره از من نیابی شده ستم چون دو ها یا بدید از بنیم با یکسبق بازم ببرند
سبکبار تیش قلم بر نامه چون دیده ایم نگریست از بهر ان دستیار تیغها بگرد از اشک زری قطرها کم که تا او تمشیت ان با خیم
تو فتح کردم هم بر نهاد بپوسیده وبست بدر داد بگفتش ان جابای این سکیا برای این نامه را زود باز ا

بحق آن خدایی بر تو سوگند   که باشد بر خداوندان خداوند   بابن حسنی جهانگیری که دادت
بدین خوبی که در عارض نهادت   باین نوری که تا بدار جبینت   که دارد ماه را رو بر زمینت
بابروی کمانداری که داری   بسرو خوب رفتاری که داری   بجواب کمان ابروی تو
بعقلاب کمند گیسوی تو   بجادو نرگس مردم فریبت   بدیبابوش سرو جامه زیبت
بان موی که میگوی میانش   بان سری که هیچ آن دهانش   بمسکین نقطه‌ات بروی کاربند
بشرح نکته ات از غنچهٔ تنگ   بآب دیدهٔ مسکین راستینی   بآه گرم از سوز فراقت
بجانی که زیر کویم از تو   گرفتار هزار اندوهم از تو   بمبتلایان عشقت بر دو تو دم
باستغاثت از بود و نبودم   که بر حال منی بیدل ببخشای   ز کار مشکلم ای عقل بگشای
بدل عمریست تا داغ تو دارم   هوای بویی از باغ تو دارم   زبانم وهم داغ دلم
بوی رونق ام باغ دلم
تو جانانی و اقف با غم آشنائی   پدید امد ز هر سو روشنائی   ز دل چون کرد لبش مجو گرد
از آن پس چشم فکرت بر گشادند   فضایل را یکایک داد دادند   بانواع معارف در زمانه
جهان شد در هنر مهر بر ناچیز   که در دانش نبود مثل چون خسی   نخلها چون کلک بر کاغذ نهادی
بر فلطن کجان را بود از وقت   رحمتش رفته در فلط جان یاقوت   هم از تعلیق رقاع فلطانان
بدایع در عبارت روان داشت   معانی در اشعار ایمان داشت   اصول حکمت از نطقش مبین
کلام او بنطق و وقت تحریر   اماد و نص را کرده تفسیر   نحو و صرف و فقه طب و نجم
بموسیقی و ساز و شرو انش   سبق برد از هنرمندان دنیا   بکسر رنقال با خوشی زد فال
زان خ طلب در برد و جانند   عیان گشته این خبر بر این صاحب   چو کردان فعل را تمیز و احوال
بدل گفتا که بر من گشت لازم   که باشم بر تعدی بخت جازم   کنم افعال قلب در اظهار   جهان کاید تعجب زو پدیدار
بقصد منتر یا دار کان تند   ولی هست از وزیرم تیغ کین تیز   میان بندم کنون در خارج زن   برارم زین میان تنگ بنده باز
شود زو دار مملکم روشن از این کار   که هست آلوده دل اینه کردار   کنم زو کاری و بادش آرام   مگر آب آورد بار دیگر ام

کنم مستظهرش از گوهر و زر   مگر کارم از و زر دو میسر   اگر او را بدستان دست دادم   سر از خورشید رفعت بر فرازم

بدل گفت از سر موی بکردم   ز پیمان وفاداری نه مردم   وفاداری تو دو جهر میکرد
ز دست هجر جام غصه میخورد   ز درد و غم عشق و غم یار   نگفته ندای به ار کارش بیکبار
ز بار دل بکار مجلس افروز   همه شب شمع سان می بود در سوز   نه از فریاد و زاریها آلفغان زار
که شد گلزار رویش زعفران زار   بکلی کرد دوری از خور و خواب   نمانده‌ش هیچ در دل طاقت و تاب
سیاه غصه شد بر جان او چیر   ز غم خوردن شده از جان و جهان سیر   بجنبش گشت روز عمر تاریک
بخوب افغانش گشت نزدیک   چو گشت اهل دو شب خفتن   نمرگان دانای انگ ستیغ

مناجات [illegible]

شبی چون گشت مشتولی بر و درد   بزاری یار روی سوی آسمان کرد   بگفت ای یار مسکینان بیکس
درین افتادگی فریاد من رس   غریب و عاشق و زار و زبونم   رهی جز بر در لطفت ندانم
خداوندا بحق عقل اول   که از وی آفرینش شد مکمل   بآه و ناله دلسوز آدم
زنشو جنت و هجران آدم   بحق آب روی نوحه نوح   بنیکی گشتگی قرل روح
بسوز جان ابراهیم آذر   که از غم سوز خود در ابر آذر   بتسلیم ذبیح از بهر قربان
بذکر یونس اندر حبس ماهی   بنیغ یوغ و میل دلیسی   بجو موسی و وضو صفورا
بدان دردی که در تن یافت ایوب   بدان خونی که در دل داشت یعقوب   بخون طاهر یحیی معصوم
بعلم وافر عیسی مظلوم   بسوز عاشقان از آتش شوق   بشوق طالبان لذت ذوق
باشک عاشقان زار مهجور   بدرد بیدلان خوار رنجور   بخاموشان علم بی زبانی
بناکامان کوی بی نشانی   بافلاس جگر سوز مقبلان   بنتر آه دلدوز ذلیلان
بدرد و داغ و دلهای بیمار   بباب رحمت جانهای افگار   بافغان درون آن کنهکاران
بسوز دل زبان دوخواهان   باه دم درین بنیان زجلت   بآ قول شب دران زندان فرقت
بچشم پر ز داد در کف گور   بکسر زنج بیلان در دم مور   بآب دیده ایتام بی قوت

[illegible]

نداردم قیمت این بار زرهکار بز بادم رسن ای دارای دادار درینا دریای آتش موج فرقه‌نی
اغثنی یا غیاث المستغیثین ز لطف خود بکام دل رسانم و یا بستان بدست قهر جانم
نه دانندم گل رخساره بر خاک برآمد نعره از سکان افلاک چو تیر غربت اوی غرض بودا
بیامد بر غرض چون نیشت بگشود خداوند جهان کارش براورد مرادش را روان از در در اوردا

اول قوناشم کیم ای یوزینک دوریدە تکمش قران بارچه مه‌وشلار آرا سید ایرور صاحب قران
سیجه بدر کحشان انجم در اکت اجنبیس کوره‌دی کوزلار بو کردون یوزینک دیکر قران
گل یوزنگ کردیده اتر غان انجی اره‌سی در کیبار دوره‌کو طره‌ی فراق اوسید اسیقه‌زین هاتان زمان
کورنکچ اول یوزنکیس قرانی کوزلاریم دوگردی رنک باره قیرنبار قاری عجب آی هاله‌ی با غلاتیغان
ای جبین یتی کوکبه دا تمنا یار یوسف یتیم تیر اگرچی باشیغه تابیغیلار اچی ذنکیب مکان

ای فراقنگ طلمیری جانمدا اوت کوکلمده تاب اولکا اوشکان قیل کبی جسم ارام بیچ وتاب
کونکلاکل کلکو قدر یا کلل یوزین عکسیده در بالکه‌سنک نابیدین کردون اوزره کوتین سی‌اب
رشته جانم اوزالوره زلفی بمار زلفی مجلس اییب کرچه کوبراکل قیستقاری دوره‌ری بحیت بابسته رشته تاب
تاب بیرهم فلان او نیدین چقره کوکلدی یوا دودا اولور چوقی اوت اوزره تابیزینه کباب
ای جبین ایلکیم وصل اولا بابجنت دوهوره هرکم دوزخ دوری شونی او ندیدین انداعذاب

مخمس مظلوم مولانا یوسف بکی ...

الا ای صبا پیک ارباب عشق بیا گوش کن مفصل ارباب عشق توبی قاصد مرکی بیدسبب
چه قاصد که مقصود هر مبتلی قدم نه سوی مقصدم قاصدا که صدجان باکرده بادت فدا
ره و رسم یاری بیاپان رسان ز تبلیغ بوسیدم بکاکان زبان ببوس از لب شوخ من خاک کام
علی‌شیر کتما خدا با انسلام ازان تربت طیب و خاک پاک کرمی بوسه‌ش جان مر پاک خاک
جو هر مه نکوشه چشم اقبال را زحق عرضه ده صورت حال را سلامی بکو از سجز کرده ؟
ز تیغ جفای دل ازرده‌ئی سلامی جو اوق اهل صفا صفا در صفا و وفا در وفا
سلامی جو انفاس عیسی دمان که دل را ز هر رنج بخشد امان سلامی جو مروان اخلاص خاک
که جان را ز هر قید سازد خلاص سلامی همه در دوسوز وکداز سلامی که شوق وسوز و نیاز
سلامی چو خندان باغ اشفته که صدیاله در هر دم انگیخته سلامی که بر کوه آن خوانیش
جواهر بیاران بکرباعیش سلامی که گر خوانیش چرخ باغ قصه بر دل غنچه چون لاله داغ
جو بکداری ای سلامی جنان زمین روی اخلاص نه بر زمین دگر باره نو سازد خنده کهن
بکایان زمین عین کای خضرکن بکو تا ز وصل توام مانده دور دلی دارم از رفتن گال تصور
درون چو غنچه زخم کشته خون شنگ زجون جگر لاله گون قد حلقه چون زلف حفظی تو
تنی چون میان کم از موی تو شده از شوق جام لعلت حی لاله‌ام تو وان فطرتی که ریز در جام
دل تنگ چون بود جام تنک که سنگ جدای نکسش سنک جو بر جام جم اندازد حور شکست
ره و دل درین انکشت با مور زنده حالی خود بر اغم که نیک دهم شرح دردل جدای دلیک
نه چندان کنم ازین داغ و درد که دردانه زیرا توان شرح کرد زکیفیت زبان سعی شد خامه را
جان به که کوته کنم نامه را مرا از خون دل کشت بر تاج می وداد درد و غم تیغ شد کام
مرا با در دریا و عیش مدام می و تیغ کاکل و غم والسلام

در ترجمه مخمس مظلوم

بیاساقی در دوران جام جم که آیینه دل برد زنک غم بیک جرعه از غم رهانیم دل
نباری وصل اشنائیم دل بیاب قبا نقد غم زدا بزن تا دل رفته ایدری ای
که از کلک نواب عالم مدار شنا برکرم بر سرم فیض بار زنی کرم رشحه نشید بیمه
بالب تشنه ساحل غم رسید صبا امد و بوی جان تحدمش ترشح لب از نخیل جام تحفش

زیوسف لقا ماه شیرین کلام
بعهد کنعان رساند پیام
بوری ز دست ستم پایمال

رسید از جناب سلیمان مثال
گلی آمد از روضه جان فزا
خبر هست که بلبل بی نوا

که از فیض بویش دلم زنده گشت
دماغ امل پر از خشم(?) گشت
گلی از گلستان خلد برین

مشام دل از نکهتش عنبری
نه گل سنبلی بر رخ نسترن
بنفشه زده تکیه بر یاسمن

بچشمم چو سبزه با خضر فام
که خضر از خطش زیب آن کرده وام
بیاضش چو رخسار آفتاب

سوادش چو شب فلک مشکبار(?)
سخن کوته از درگه عز و جاه
ممالک مدار و سلاطین پناه

کتابی موشح بدرج درر
خطابی مرشح بصد گهر(?)
رسیده از ره عنایت سوی من

سکوت از فرح همچو گل روی من
نه آن نامه باعث بهجت فزا(?)
بنفشه از دسته از نسترن

ربا چین دوشیزگان نافه(?)
زند بوی مهر و وفا در دماغ
ز رضوان او گوی کاه صدور(?)

نما شیر صبح سعادت ظهور
الا ای نسیم صبا مشکنفس
هوا داریا دارم از تو هوس

که مشکین دم و عنبرین راحه(?)
بامداد ظفر اوی انجه(?)
ز ملک خراسان سوی صبح خیز

تبیر نیر کردی روانم عطاری(?)
رسی چون بدان شهر فرخنده فال
مکن از کسی عزم جانان سوال

باقبال فرخنده کردن قران
باعزاز و اجلال خوشحال(?)
ببالین تابید دولت کی مرو بند(?)

بسوی که آدمی سرای بلند(?)
هم ایگاه با راق حصتکشا(?)
بخوت بوس آستان و در آن(?)

نفس ساز خاکدان رخاک درش(?)
بجو دولت وصل جان پرورش
چو پایان ره اندر و هم وصال

بیابی دمی فرصت عرض حال
ز مدح چو فرق بیابی مجال سخن(?)
نیاز رسکه ام او عرضه کن(?)

نه آنی نیازی که اهل مجاز
بصورت دهندش بوا قصانه(?)
نیاز حقیقی سرانیاز

بو تعشق ... سوز و گداز(?)
دعایی نه بر طور اهل ریا
دعای که پیش خلوص و وفا

دعای که باشد اجابت مآب
دعای چو انشش مستجاب(?)
الا ای معنبر نسیم صبا

چو فارغ شوی از دعا و ثنا
بگو کای ... ز اقبال و جاه(?)
رخت اهل دل را شده قبله گاه

برون از حد هست ارزومندیم
بجز وصل تو نیست خورسندیم
جدا مانم ز خورشید جمال تو سخت(?)

که یکبار سنگ رفته کارم ز دست(?)
زبیداد دوری ستم تا بکی
بردم ز هجرت ترحم سبکی(?)

به بنده اعشب ای ساربان محملم(?)
که باز از غم دیت پا در گلم(?)

زنا که کردی از صحرا برآمد تو گفتی سطح خاک از جا برآمد گروهی آمدند از گرد بر تو چو اتش از جهان دود ... تورن(?)
مه تابان نگران تا چو آمد(?) چو با د مهر جان ای مهر و دم مرد چو در دوران قلم بر ... ز ... جمال ریخت چون بلا ... اجال(?)
چو مطلوب کسیه بر داران ... چو خنک از خشان نالند مدر ... عراقی واله خونی و ... جو ... که کبر و درد افکن زمانی(?)

نامه منظوم(?)

ابا طوطی نیک عیسی نفس
دم عنبرافشان تو داری و بس
دم روح بخشی تو بخشد حیات

معطر ز انفاس تو کائنات
هوای گل ابر بایع از تو یافت(?)
نسیم معنبر دماغ از تو یافت

بر وقع دل و جان زنیخاد ...(?)
بد وران نسیم صبا نام تست
توی واقف سر هر بیدلی

توی محرم راز هر مقبلی
فرزندان دل توی کنفس(?)
امیدم بابقا بند تست و بس(?)

هرام از پیام تو دلشاد کار(?)
بروبت در بسته هر گز جاد(?)
سحرگاه از روی صدق و نیاز

عکس نوازی قدم در کجه(?)
ز روی ادب و رزه احترام
بسو باوم در تابش تو ام(?)

که هست آستان فیض بناه هم(?)
ز روی شرف قبله گاه هم
رخش قبله جان صاحب دلان

و هم درش کعبه مقبلان
هم اهل دل در پناه و ...
بعد جان و دل نکو راه و ...(?)

حضرت دانی و دانشور ارجمند
بطبع ارجمند و بهمت بلند
شد از جود خاطر و طبع صاف(?)

ز هر نامه بوح مقصود ...(?)
بود نامی از رای او آفتاب
بود بالی از فضل اوج الکتاب

بجا تا بود حکمران نامدار
ز اقبال و دولت بود کامکار
رخ و دولتش همچو گل تازه باد

سکل دولت دشمنش غازه بار(?)
چو لب از بطن کن خشکبو(?)
بهنگام وصف نیاز ... نگو(?)

بو فرح که با حیا کن سخن
دعایی با خلاص عرضه کن
تحایا از غایت اختصاص

ز اخلاص در روی معانی خاص(?)
عبودیتی از کمال و فاق
از و منبعث نکهت اشتیاق

سلام چو شیخ بشرع و نماز(?)
بیانی کنی تجر بر راز(?)
پس از به عرض اخلاص رفع صفا

بگو کای تو ... قد ...(?)
چو که رحمت شد از این خط دور(?)
زخم جگر خستگان رفت نور(?)

بر فرح و دولت برفت از ...(?)
نیا مد دیگر بخت نیک از درم
زجورم جانم که جان بدن(?)

ز شوق فرح بد انسان که گل در جمع(?)
هر جان بعد گلی(?) نصیب
بجد مت ... شوق عشق ...(?)

بکام جند روزی کند حد هست(?)
بیاسا بد از سایه دولت
و از خوابم ... در کی د(?)

مبین ... چند روزی ...(?)
از این داغ حسرت دلم ریش کشد(?)
فلک بر مراد بد اندیش کشد(?)

[illegible]

زیادت برین امواج حروف هراکه در لجه بحر معانی متلاطم ساخت ورشح موعظت خورشید اشراق بر گلبن الفاظ در اکمام اشفاق بشکفت سواره بر عکوت ارکان خیر بر عاتق عرش واصل بود و لشکر ظهور اثرش در روی بیان گزاردن ان

بین یکون الحق و یزهق الباطل

انواع درر غرر عنایات ربانیه و اجناس جواهر زواهر سعادت سبحانیه که مخزون خزاین فالق الکون و مکنون معادن رازق الثقلین در نبشته اعجاز ذات مظهر و معانی غیب و ثنای عنبر مرکب و اعمال صالح باد بر رب العباد الوف و ضراعات جنات و صنوف تحیات عالی درجات که ورد زبان و ورد ساکنان ملائکه و ذکر ارواح مقدسه متمکنین علی الارائک در رواحل ارواح مرتبه الرابع خوادم اولی اجنحه مثنی و ثلث و رباع برآمد بحضرت قطب فلک کمال و مرکز دایره عظمی و جلال باد و طفیلان او دنیه قلب و سابقی علیان باد و به عقیق در سرد قم صوفیان صومعه افلاک نور محمدی و اراذ کعبه افلاک نقاد حقایق رموز و اشارات و کاشف دقایق ناموس حقوق و معه باقیه بر جمیعی

بعد از ضراعت مقرون با براد اوراد ادعیه صالحه که با سمعه ملک مقرب و لا نبی مرسل بوساطه شفاعه از حقیقت عرش با وج قبول اتی مجیب المضطر اذا دعاه رسانیده و بنیاد مشحون بجواهر زواهر اثنیه فاتحه که بمقتضای الیه یصعد الکلم الطیب والعمل الصالح یرفعه ربنا تقبل منا انک انت السمیع العلیم گویان در رصاح در غایت سدرة المنتهی با جبرئیل امین دستها بر داشته بدعاء اجابت گزینند واعی دو کون ل انشای ضمیر موفق و حافظ نقاده عرش و اعلام اولنور که

[illegible]

[illegible]

ز شاهان شطرنج او پیشکی

بود شاه بهرام چوبین یکی

[illegible]

هر چند که خاطر متاع سفینه براع در بیان التیاح بدعامه حسن ابداع و شراع
کمال اختراع جاری دارند اما غایت منحت واتساع وصول بسواحل بیان آن موسوم
بسمت امتناع است زیرا که تراکم لوازم آثار بحر جون توافر امواج بی شمار
اعداد مواد فطر حتی وز از احاطه مراتب حصر است بنابران شروع در تحدید آن
ممنوع بود عاقبت از در کسیر عنق ادراک اسامی ممکن گردد کی تو رعقل ادراکش هوا
ایزد متعال جل عن التشبیه والمثال زلال وصال بسبیل بر جبال و مال از فوج
حال برون آورد حیاض و ریاض خاطر مسافران باد یه هجران را مالامال
گرداند بالنبی وآله الامجاد همیشه بر قاب تو فیق بر قله عنبه معانی واصل باد
و بمزاب افهام مرشح بساتین قلوب اهل دل باد بلد و تر و الم زل
زیادت بری در مصاف اوصاف هام انتقام بی نظام تدا ثبت و بیش سید کمیت
بادپای اقلام را در میدان کلام منیع الهی تکدا ثبت همواره چمن بقا
وارتفاع آن خورشید لقا از نکبای دم سرد حسود ان نادرامن باد و آوازه
مکرمت واحسان آن عالی شان از لسان بنی نوع انسان تا صور صمعان
بمحمد من سبیح عدنان همیشه میان هام معاندان بر مجاری رؤس اعدا
جاری باد و سهام انتقام ارکان موافقت بر اهداف قلوب اضداد
زیادت بری کمیت ابلق اقلام در مضمار کلام منخلع اللجام تدا ثبت تا اقدام
اداب مرام از بساط منقبض المقام برون نباشد همواره ایزد متعال آن ذات
و نفس بی مثال را که محض کمالست از عین الکمال محروس داراد و بتاج علم
و رداع فضل را بعز جاه و جلال مانوس داراد

بو نیست حد زبانم شرح حال دل داد
زبانی و انیغ ازخامه در دهان دوات
اعضای کاو اوزو و دلی بوج
و ابحاث شاه داد و نقود ...
وعرضداشتی از حضور اهال
مخزون و برات صدور
بیچاره ...

اگر در خدمت ای سرو چمد سر مندگی دارم ولی قدری صفت کردن بطوع و رضا دارم

بوقت صبح می نالید در دشت دران صحرا چهار ادید گلگشت جهنده چون سنگ رو فلاخان کشنده چون بتان بر خاک داماں
چو خاک افکنده خود را بر زمین باد که جام خاک را بشکست فرهاد تو بی این شیخ مرغ سحرخیز که اسان بگذری بر آتش تیز
درت باشد که زبر بحر خضر بگرد هیچ باد دامنت تر برای گرد بجنت اقلیم لب آب ندار بی جای و باشیخی در همه جای
دمی در آستین ها در روح گهی بر بادبان کشتی نوح دمی بر لوح آب جوی نقاش گهی بر سطح خاک کوی فراش

کنند گل در هوایت پیرهن چاک نهند روی از برایت لاله بر خاک شکوفه بر سر مرغ سحرخیز بود از کیسه بذلت درم ریز
ز جودت غنچه را دامن پر از زر زدست یاسمن را حلقه در بر چنار و سرو و ریحان در هوایت خدنگ بید ازان از برایت
زشوقت ارغوان خون نسرده بنفشه هر سحر که سر شمع مرده نسیمت چون دم عیسی روان بخش شفاگر اندر این بیمار جان بخش
زنا نبرد هوایت خاک در پا ز شوقت آب را زنجیر در پا تو بی گلگونه سای چهره گل تو بی مشاطه گر گیسوی سنبل
هوادار تو سرو جویباری دعاگوی تو لک لک کوهساری چمن را روح نامی در تن از تو چو مریم بکر شاخ آبستن از تو
چنار و سرو را در چاره سازی بر انداز بی بیم در دست بازی بعهد لب غنچه هست دستان [illegible] که کار ما از وحالت [illegible]
چو ابی در چمن دستی وفاکار برت گلها زشاخ افتند در کار تو چون دلدار دست افتان و خیزان زهر سو بر برت چون برگ ریزان
گهی چون رو بدریت سنبل گیسو گهی اندر برت گل بر زمین رو جبین بر سجده ام در روی [illegible] کنی زلف سمن [illegible] بر بیخ
علاج جان بیماران عشقی دوای درد افکاران عشقی چو بر رو دیگر آهسته مسافر چه باشد گر زروی لطف وافر

صفت صورت نقاش

بدان مرغ همایون گر خوری باز که گردست از هوای دوزو پرواز
دران مرغ جوانی بود نقاش بصنعت درهمه روی زمین فاش بیک دستی ان فرزانه استاد کشیدی نقش چینی بر آب چون باد
چو زلف و روی خوبان دلفروز کشیده نقش شب بر تخته روز توانستی که تا بد بیستان بوقت نقش بندی صورت جان
چو او از نقش ایوانان فارغ دمادم باهوا در نقش کاری چو او بر لوح صنعت کلک راند چو صورت عقل بر جا خشک ماند
همی کردی روان بر آب جاری چو کلک صنع حق صورت نگاری برنگ امیزی [illegible] زد فی نقش نبات را قفا
بر کلکش که صورت طرازی سپهر از سر نهاده نقش بازی در و دیوار عالم را بتحریر چو ایوان تخیل کرده تصویر
چو کردی کلکها و سحر انگیز را بدعوی برزدی نقش فلک را جهان نقشی پرداز مصور ز فکر نقشهای او مقصر
شده از رشک طبعش [illegible] نگارستان مانی را ز رخ رنگ چو فکر نقش پرداز از سر دست نقوش مختلف بر هیچ می بست

نصیحت [illegible]

دگر کردی هزار دلبر از دمش ملک رانده کشتی دل بر آن نقش بنا بد دشت خود را در علامت
شدار اندر جنیش زو بر دشت زنجیر بگفتش کای براهی [illegible] چو واقع میشود هرگونه حالت
بگرد دکم [illegible] بدرگه [illegible] بتبن آنان که صاحب اختیارند متاع قیمتی در بند دارند
بود

بود زه برکمان از مهر پیوند برای زیب باشد بر میان بند چه نقص است از کف و جیبش بر گل
فزون کردد و گهر از [illegible] ز رابه بند کرد دبیره [illegible] شود سرور چو بابد بند دستار
کمر تا بر میان بد سبحه نسبت ببارد در جهان نیکوان دست غبار ار گر نباشد بند [illegible]
نگیرد دلبر ان [illegible] [illegible] بر اهل جفا بی فضل و رحمت
بگرد وقیمت از بی [illegible] شکسته بقیمت تر بود انگور بسته

صفت شب

شبی چون روز اهل شیره در و چشم کواکب گشته خیره سوی لشکرش مهر قلندر
گرفته تکیه و افکنده لنگر ببوک مهر ازدون رفته در ذیل ز طرف جبهه ماه افکنده اکلیل
ثوابت حلقه در ماتم نشسته لب خنگ گل مهر از خنجر بسته شکسته ساربان را خار در پای
بنات هر یکی چون قطب بر جای جهان را محترق در عین سودا مبدل گشته ان صفرا بسودا
درخش منکم انجم از دریای مظلم عدیل آتش و دود جهنم گرفته چون دل ما دامان سیاهی

[illegible]

جهان آینه سر از مه تا بماهی در این غم شو باشیم موافق و اگر نه تیغ با بند دارید
اگر کشتید ای یاران صادق که کس هرگز نکارد پشت شیر و بیم بنفر از ناخن و انگشت شیر و بیم
مرا تنها [illegible] نباشد زو قوی تر کس در ان کار اگر کام بود در کام ثعبان
چو دهقان [illegible] و اگر باشد مرا دم در دم شیر از و در دم برون ارزم شمشیر
بر کاخش سپهر [illegible] کرم باید شدن [illegible] اگر چه سی از ظلم تو [illegible]
جوابی بشنید [illegible] تهم چون باد بهرت در جهان رو بکر دم هفت کشور را به پهلو
برد چون جاه تر دامان و [illegible] ببرم راه او [illegible] بتیغ ای مهر ارم صد بلی
ز هم بر بحر خود را چون سفینه و اگر دریا [illegible] عنان از دست [illegible]
بیفتم یک بیت چون [illegible] نیابی همچو [illegible] و اگر چون نیزه ام در بند دار
و اگر چون تیغ اندر خون نشانی و اگر صدرم بیند [illegible] بکیش خدمتت دل [illegible]
بهر خدمت کنم با جان [illegible] کمان وارث روم از جان [illegible] چو مهران مهربانی زان جوان کرد
ورم پی بر کشی از زور دستان بدید از صدر بر پا افرین کرد

درگاه معلایه وبارگاه اعلایه رفع الله فی قدر فروع الموله العلایه

وصح ناوله بروایه

سده سنیه واهب المراد وعتبه علیه وعد الدین جبار الموجد

بنده عبودیت مندار رقیت اثار اولدر که

صباح ربطه بعون الفتاح گیبی مد الله ظلال وجود شریف عن ولی

سایر العبادت والعطاب

سلامی چو اجسام علوی معظم سلامی چو ارواح قدسی مکرم

سلامی چو انفاس عیسی مریم سلامی چو ایات موسی عمران

سلامی در وحسن یوسف مقدر سلامی بر و حزن یعقوب منظم

از بن بنده کمترین بر خدیوی

که خوش مطمعت و دوران اسلم

حدیثا سعنا والاضی یسر الوصال و ثم برزون

رفیق تو و از دولت دیدار تو دور هم ز نور ما ندیم دل ز حضور

خوش انکه تو در دور ایام و این دو خجسته بدل اشرف حضور

گلگشت که بکام دوستان گام نهاد بر غره صبح طره شام نهاد

ای ای که ز بعد دور بر صفحه نور مرغان او لی اجره را دام نهاد

تا چرخ است وجود بکان باقی باد ابر دولت ازهمه افات جهان واقی باد

سلطان ...
... دور ازنباشت دیبی
شن سر کشان از یم جرات

اما بعد فان حمد الله اولى ما بدئ به والصلوة على نبيه محمد
واله وصحبه فانى ما رايت المثلث لقطرب فى غاية
الفصاحة لتضمنه الفتح والكسر والضم وكل واحد من
الحركات تتعين بمعنى على الافراد فاثرت نظمه
وترتيبه على الحروف لكى يسهل حفظه مستعينا بالله ومصليا
على محمد نبيه واله وعترته والقصيدة هذه

يا مولعا بالغضب والهجر والتجنب   حبك قد برح بي في الجد والتلعب

ان دموعي غمر وليس عندي عمر   يا ايها ذا التمر اقصر عن التعتب

بدا وحيا بالسلام رمى عدو بالسهام   اشار نحوي بالسلام بكفه المختضب

تيم قلبي بالكلام وفي الحشا منه كلام   فصرت في ارض كلام لكي انال مطلبي

نبت لارض حزنة مونقة بالحزة   فقلت يا ابن الحر وارث لما قد حل بي

جد في الادم حلم وما بقي لي حلم   وما لنا حلم تدعيت يا مقذ بي

حدث يوم الشب اذ جاد بجذب الشب   على شباب الشيب فالملهم المستعصب

خذ دلي يوم السهام قلبي بنبال السهام   كانتى اذ رمى السهام نفوذها والقلب

دعوت ربي دعوة فاتاني دعوة   وقلت عندي دعوة ان زرتني بلا كذب

ذلقت نحو الشرب وهم ازدحم شرب   فقلت يا شرب لم كالواضب

راسي بكى الخرف مع الطرب الخرف   ان بان الخرف منه ركوب الشبب

زاد كثيرا القلى من بعد نضر القلى   ما راى شيب الثلى اكرم حبل الشبب

سار بحداك الملا واكثر التروح ملا   وليس بين الملا نعتت يا للعجب

شكل له تشكل فتن بالشكل   وعلني بالشكل في حبه واقرب

حاجبني في صرة في ليلة ذي صرة   وما بقي في صرة فردانه في ذهب

كنتسه نبت الكلا بحفظها مني والكلا   فشيخ قلبي والكلا عدا وكم بر الغب

فاز حسّي بالقسط وهم زال القسطا   في فيه عرف القسط والعنبر المطيب
كظبي ذكي العرف واخذ بالعرف   وامر بالعرف ثم يرفع الارب

عال كريم الجد افعاله بالجد   القيته كالجد المعطل المصفر
غنّى وغنته الجوار بالطرب مغنّ   فاستمعوا صوت الجوار ثم انتشوا

فاثم قلبي لامة عند زوال الامة   بحقكم يا امة استغفر اما حل
قولا لاطيار الحمام يبكيني حتى الحمام   اما ترى يا ابن الحمام في الهوى من كرب

كما قالي لمة مذ شابت شعر اللمة   وما بقي لي لمة ولا بقي من نشب
كما اصاب مسكي فاح نسيم المسك   وكان منه مسكي وراحتي من تعب

لمت دموعي تجري وقل فيه تجري   لو كنت كابن حجر لفاح في ادب
تاول بردا لسقط من فيه مثل السقط   فلاح ردي السقط من جيد كالشهب

هذي علامات الرق فانظر الى الرق   ان ينطقوا ابعد الرق بالصدق او بالكذب
وجدته كالقمة في جبل ذي قمة   مطرقا كالقمة فقلت افقد قد ذهب

لا تركنن للبصل ولا تلذ بالبصل   واحذر طعام البصل وانهض نهوض المذنب
يسفر عن عنبر طلا بوجنته كحل الطلا   وكلما بدا من الطلا غدا اذ لم تحتجب

لقد رأت عيني رشا لا له كحل الرشا   لولا اعتصامي بالرشا لكان قسم افرحني
وداره قد عمرت ونفسه قد عمرت   وارضه قد عمرت في بعد سهم غرب

لما رأيت دله وهجره ومطله
تطلبت في شعري له منها لقد طرب

مودة الآباء قرابة الابناء
جار که مرلي كانی مه بنهر گنه فرزل زحلقش سرفراز دجان باقی لش نازدل
ده جا فبا اختیاری تسودا زبرای او رساعت راعت دلها شعوارخوذمش ها

هر شعشعهٔ دولت و اقبال که از مشرق سعادتمندان طالع و لمعهٔ رفعت و اجلال که از افق سعادتمندان
درخشان و لامع اول آستانهٔ سعادت نشانه تابان و لمعان اولە

راسلهٔ فرح فزای و مکاتبهٔ ترح زدای اوصل از ان جناب مخدوم مشکل گشای و لطف نمای خداوند
صدر بزرگوار و یگانهٔ روزگار برگزیدهٔ آفریدگار اخطب خطباء الکرام تاج الکبراء العظام
اوفی الایام محبوب الانام زین منابر الاکرام مروح قلوب الخواص والعوام عندلیب اهل ایمان
عندلیب القرآن خطیب منبر عرفان مولانا خطیب سلیمانی ادام الله توفیقه و سهل الی الخیرات
طریقه جواهر کلمات و نوادر عبارات ایله مرصع اولوب وارد اولدیلر هزاران تعظیمات ایله
مطالعه قلندیلر
خطاب عالی جناب لآلی ازان جناب معالی نصاب صدر الاعالی مولی الموالی ملک العلما
قدوة الفضلا علم الهدی اعلم الوری استاد الانام عماد الاسلام مطلوب الطلبة
والکرام مرشد الخواص والعوام المخصوص بعنایة الملک العلام مولانا مدرس ادام الله افادته
وزاد سعادته انواع مکارم اخلاق و اصناف عواطف اشفاق ایله
بعد از طیران مرغان دعا بجانب قمهٔ رفیعهٔ بهیه و نثار ذرره عرش العلی خیر مهر
ترسیما و فاطر مفاطره انهاء محب برابر بوددر که
بعد از تجدید تأکید معاقد عز و اجلال و تشیید تمهید مبانی مجد و جلال خیر مهر مظاهر
و خاطر عاطر دریا نواله اعلام محب باعث بودرکه
بعد تعداد اعداد عدد الادعیة المستجابه و اثر ابثار آثار مآثر الاثنیة المستطابه الی محل الاخص فضائله
و فواضله بالتحریر والانشاء وان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء خیر منبر عنبیب نما و خاطر عاطر
دریا پیما به انها محب بی ریا بودرکه

نیکنامی که علامت دکوشه نشین
دیر انه بها
ودرۀ علی الاختصاص منعکف
اکر وده و فوت الاختصاص

الالف ادعیه مستجابه و اصناف اثنیهٔ مستطابه که مفتاح معضلات ابواب محبت و محرک سلاسل
اعناق مودت اوله قوافل قبولده سرفراز و رواحل رسائل بلند پرواز ابلاغ و ابراز
قلندقدن صکره
انواع غرر تحیات مستجابه و اصناف درر ثنیات مستطابه که در درج مقام علیین و قرین روح الامین باشد
با قوافل دعاها که گوشه نشینان صوامع قبه مبنا و رواحل ثناهای تنک زبان جوامع گنبد اعلا
ارتحاق و ارسال اولنوب
من التحیات ما لا یحصاه احد و من التسلیمات ما لا یضبطه العدد بانشائه من فرط المحبة و
من کمال المودة الی من لا یخفی کمالاته بالتحریر والانشاء وان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء و
اللطف مصانع الصانع القدیم و مطلوب لقد خلقنا الانسان فی احسن تقویم دن بیدا
و هویدا اولور قوافل باد صبا و رواحل صبح و صبا الحاق و ابلاغ قلندقدن صکره
بث عرض الشکوی عن اوضاع الفلک الدوار المنبعد کل غریب عن الحبیب والدیار
وانتر اداءها و جب اداءه من الروابط التسلیمات المتکاثرة و من اللوازم التعظیمات
المتواترة الی من لا یوطی حبه فی القلب الحزین الشاکی و تمکن خیال کماله فی العین الباکی
اعنی به دعاء عنبر بار بیحد و ثناء مشکبار بی عد بالصدق والصفاء اهدا والحاق قلندقدن صکره
بعد ادعیه تحلی بثمرات القبول ازهارها و تجلی بنور صبح الاجابة انوارها خیر مهر غیب نما به که
مطلع نور الهدی
تکرر روزگار روزگار و جور دور چرخ غدار بو مبتلای بلای فراقه گرفتار عهد ایدلدن برو
مکاتب و قصص اشواق مشاهده دیدار ها تدارک اضطرار و ضرورت شمار و شکایت خصوص اشواق
مشاهده رخسار از بهار گلشن ارکی بحد و انحصار اولدیغی اجلدن اول باب تحلی طوفان رفتار والطاف الطاف
اعتماد اولنوب تفصیل ایلمه و اکثر اولنموب اختصار اولندی

و دعای که حسنه قواعد دولت و عزت و مشید شوارد شوکت و حشمت و ثنای که بوزصد [illegible]
و زبور اخلاص مخلصی در منصه قبول سبحانی و قبول [illegible] الثانی او لعبر المصدق القائل [illegible]
جنب سامی الدرکوار الماشی العاجز عن نوزیر بالسان الاقلام و انر ایصال لطایف
الحدوث الیقاع القاصرة من بلوغ نابغا الاوهام الذی هو صاحب المروة والکرم
و معدن مکارم الاخلاق و محاسن الشیم اعنی به لا زال شمس دولته طالعة من افق
التوفیق و انوار ازهار غرته لامعة من برج السعادة مروض رای انور و ضمیر ازهر اولدرکه
[illegible] و افتقار و قصور احتقار ایله خاکدان شرف سعادت بخشه یوز سوروب دوام دولت
و دوام رفعت جاه و دانیه ادعیه سو من جمیع انواد و خلوص الاعتقاد [illegible]
محراب عبودیتمده ساجد و قایم و خلوتخانه رقیتمده داعی و دایم لب ادبله دست دولتلرن
تقبیل ایدب [illegible] یوز بره یوز بره قوب قدوم میمنت لزوملرینه
[illegible] و جبین و سا اولمقده [illegible] عرض بنده صداقت اینچون اولدر که طول کلام
[illegible] معمور رحمت [illegible] ساز و بلبل پیام گلستان فردوس رافت فوزخ اواز
[illegible] کتاب کی گردار و الهام شعار نامه اعمال حسنه ابرار و جنت بدائع التحقیق
[illegible] اول ایوان دولت و کیوان سعادت جانبندن بو بجاوه [illegible] حضرت [illegible]
[illegible] ایصال بیورلمش اسعد ساعات و اشرف اوقات و اکرام ایانده وارد اولوب
مضمونی اما بونن [illegible] اگر بروم و لیکسه هرگز نبرود از خاک درت [illegible]
[illegible] عبودیت و افتقار خاک آستانه و اعتذار و صنع [illegible] تمهید [illegible] دولتکا دانی و [illegible]
ادعیه بنده که [illegible] قبول درگاه [illegible] یزدانی اوله لوازم عبودیت و اخلاص
و مراسم رقیت و اختصاص برله مداومت و مواظبت اولنمقده [illegible]

با جمال رخت [illegible] دوست کدا
بپرس حال که درین [illegible] بود
[illegible] مهربان [illegible]
[illegible] که در زلف سرکشت بستم
[illegible] از تو دور افکند
[illegible] نوای نغمه [illegible]
[illegible] که ببوبر وز اورم از پرش نی
[illegible] عرضه کی بحضرت یار
سلام من برسان و پیام من بگذار
[illegible] عذار
بیا و کار من خسته دل بگو بسیار
[illegible]
کنون بزاری [illegible] زار
[illegible] سیاه [illegible]

فراق نامه [illegible] کسی که برخواند
[illegible] سیاه [illegible]

اگر سعادت و دولت مساعدم باشد
واگر دعای من خسته مستجاب بود
بیا [illegible] سعادت و اقبال
[illegible] قبله جان [illegible] بود
[illegible] خالق عالم [illegible] استغنا
بنور صدق [illegible] تو [illegible] کنندم
[illegible] جانان
[illegible] تو ارزو مندم
[illegible] تفصیل رنج من این بس
که از نقاب [illegible] نامه [illegible]
[illegible] فراق تو اندیشه کردم
[illegible] جان و دلم [illegible]
[illegible] دوری [illegible]
[illegible] برادم [illegible]
بزرگا گر خطایی کرده آمد
[illegible] از من و اگر باشد بزرگان
[illegible] ان [illegible] حال
که تا بنده [illegible] بزرگان

[illegible]

سلطان محمد [illegible]

[illegible] ابدی عالی [illegible]

[illegible]

و ما شهد نا الا بما علمنا

جهان عدل را حاکم اساس ظلم را هادم ۵ سپهر مملکت را خورشید مهر افروز نورانی

زباب فضل او فضلی بود که هر نسخه شاهی ۵ که خواند اسکندر رومی بر افلاطون یونانی

روان رفته باز آمد بیابان [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

برومند باد آن همایون درخت ۵ که در سایه او توان برد رخت

بزور پنجه تدبیر می شاید یافت ۵ هیچ وجه سر دست و بازوی تقدیر

قضا چو دست تطاول زند بگردن کس ۵ بغیر گردن تسلیم نبودش تدبیر

[illegible]

دباعه

[illegible] دارد

[illegible] دارد

[illegible] دارد

زدود و تسلیم اگر رنگی نداری ۵ چه بلبل اسا در آتش رستگاری

شندان سنگلاخ صلابت سرشت ۵ زعین قدوش چو باغ بهشت

رددو حلیم

زان باده نخورده ام که هشیار شوم
وان مست نیم که باز بیدار شوم

یک جام تجلی تو جان بستم
تا از عدم و وجود بیزار شوم

ای آنکه رخت خدای دلبر باشد
ان باید کرد و گفت کو فرماید

گر گوید خون کن مگو از چه سبب
ور گوید جان کن مگو کی باید

... ازان گور ده دور ...

گورنان ... [illegible]

[illegible]

... وفیها الشغل لا یعمل وفیه الدین لا یؤدی وفیها العدو لا یقهر

قال النبی صلی الله علیه وسلم ارحموا ثلاثا عزیز قوم ذل
وغنی قوم افتقر وعالم یلعب به الجهل

گفت پیغمبر که رحم آرید بر
جان من کان غنیا فافتقر

والذی کان عزیزا فاحتقر
او صفیا عالما بین المضر

گفت پیغمبر که با این سه گروه
رحم آرید ار ز سنگید و ز کوه

آنکه او بعد از رئیسی خوار شد
وان توانگر هم که بی دینار شد

وان سیوم آن عالمی کاندر جهان
مبتلا گردد میان ابلهان

زانکه از عزت بخواری آمدن
همچو قطع عضو باشد از بدن

عضو گردد مرده کز تن وا برید
نو برید جنبد اما نی مرید

رسید از عوالی دبار معالی
مثال بتوقیع عالی موقع

عروس سخن گون ستایر مستتر
زمطلع همه موهبت تا بمقطع

نگارین بمشکین براقع مرقع
زاول همه مکرمت تا باخر

حروفش سرابا سیاهی کون
زهر نقطه تنگ بحری موشح

سواد خطش تجلی ازل
بانوار اسرار قدسی مشعشع

[illegible]

